

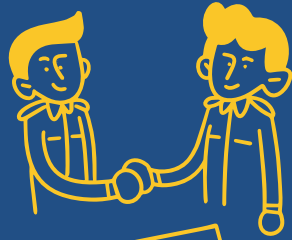

ธรรมาภิบาล โล่ป้องกันการทุจริต

Governance Shield

สำนักงาน ป.ป.ท.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.),

ธรรมาภิบาล โล่ป้องกันการทุจริต : Governance shield.-- นนทบุรี :

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

(สำนักงาน ป.ป.ท.), 2569. 120 หน้า.

1. ธรรมรัฐ. 2. การบริหารรัฐกิจ. I. ชื่อเรื่อง.

352.14

ISBN 978-616-8077-08-5

ชื่อหนังสือ	ธรรมาภิบาล โล่ป้องกันการทุจริต : Governance Shield	
จัดทำโดย	กลุ่มงานวิชาการและพัฒนานวัตกรรมด้านการป้องกัน กองป้องกันการทุจริตในภาครัฐ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.)	
คณะทำงาน	นางสาวอัญญรัตน์ กัมปนานนท์	นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการพิเศษ
	นางสาวปิยนุช จันทน์สุคนธ์	นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ
	นายนิติพงศ์ รัตนสุภา	นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ
	นายกิตติคุณ ไตรรักษา	นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ
	นางสาวรณมณ วิริยะประกอบ	นักวิชาการยุติธรรมปฏิบัติการ
พิมพ์ครั้งที่ 1	พฤษภาคม 2569	
จำนวนพิมพ์	1,000 เล่ม	
สถานที่พิมพ์	โรงพิมพ์ เอส.ออฟเซ็ทกราฟฟิคดีไซน์	
ออกแบบศิลป์	บริษัทแอนิเมเนีย จำกัด	
	www.animania.co.th	

คำนำ

ปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบนับเป็นความท้าทายสำคัญที่บั่นทอนความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และความเชื่อมั่นของประเทศมาอย่างต่อเนื่อง สะท้อนให้เห็นได้จากดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI) ประจำปี พ.ศ. 2568 ที่ประเทศไทยได้รับคะแนน 33 คะแนน และอยู่ในลำดับที่ 116 ของโลก ซึ่งถือเป็นสัญญาณเตือนที่ทุกภาคส่วนจำเป็นต้องร่วมกันเร่งขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบและจริงจัง

ภายใต้เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 63 และยุทธศาสตร์ชาติที่มุ่งเน้นการพัฒนาคนควบคู่กับการพัฒนาระบบการปลูกฝังจิตสำนึกด้านความซื่อสัตย์สุจริต ตลอดจนการเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากทุกภาคส่วน จึงเป็นกลไกสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตอย่างยั่งยืน

สำนักงาน ป.ป.ท. ในฐานะหน่วยงานของฝ่ายบริหารด้านการป้องกันปราบปรามทุจริตและประพฤติมิชอบ ได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จึงได้ศึกษา วิเคราะห์ และรวบรวมองค์ความรู้ทั้งเชิงวิชาการและแนวทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม จัดทำเป็นเอกสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เรื่อง **“ธรรมาภิบาลโล่ป้องกันการทุจริต (Governance Shield)”** เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างความเข้าใจและยกระดับการตระหนักรู้ของประชาชนในฐานะพลังสำคัญของสังคม โดยมุ่งหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้จะเกิดประโยชน์และนำไปใช้จริงทั้งในระดับหน่วยงาน ประชาชนทั่วไป เพื่อร่วมกันสร้างภูมิคุ้มกันเชิงระบบที่เข้มแข็ง และลดโอกาสการทุจริตประพฤติมิชอบตั้งแต่ต้นทาง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คณะทำงาน

กลุ่มงานวิชาการและพัฒนานวัตกรรมด้านการป้องกัน

กองป้องกันการทุจริตในภาครัฐ สำนักงาน ป.ป.ท.

พฤษภาคม 2569

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมา	2
1.2 วัตถุประสงค์	6
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
ส่วนที่ 2 หลักการสำคัญตามรัฐธรรมนูญและความรู้เบื้องต้น เกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบ	7
2.1 สาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 63	8
2.2 ความหมายของการทุจริตและประพฤติมิชอบ	10
2.3 สาเหตุของการทุจริตและประพฤติมิชอบ	15
2.4 ประเภทของการทุจริตและประพฤติมิชอบ	25
2.5 พัฒนาการรูปแบบการทุจริตและประพฤติมิชอบ	26
2.6 รูปแบบของการทุจริตและประพฤติมิชอบ ในสังคมไทยปัจจุบัน	27
2.7 อันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบ	29
ส่วนที่ 3 บทบาทของรัฐในการป้องกันและสร้างการมีส่วนร่วม กับภาคประชาชน	31
3.1 แนวทางในการส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชน รู้เท่าทันการทุจริตและประพฤติมิชอบ	32

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.2 แนวทาง มาตรการ และกลไกในการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ	34
3.3 แนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกัน เพื่อมีส่วนร่วมในการต่อต้านการทุจริต	51
3.4 การได้รับความคุ้มครองจากรัฐในการเข้ามา มีส่วนร่วมในการป้องกันการทุจริต และประพฤติมิชอบ	52
3.5 บทบาทของภาคส่วนต่าง ๆ ในการป้องกัน และต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ	62

ส่วนที่ 4 กรณีศึกษาและการประเมินผลกระทบความเสี่ยงทุจริต 67

4.1 กรณีศึกษารูปแบบการทุจริต	68
4.2 การประเมินความเสี่ยงการทุจริต	102

ส่วนที่ 5 การดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนและช่องทาง การแจ้งเบาะแสการทุจริตและประพฤติมิชอบ 111

5.1 การดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน ของสำนักงาน ป.ป.ท.	112
5.2 ช่องทางการแจ้งเบาะแสและรับเรื่องร้องเรียน ของสำนักงาน ป.ป.ท.	113

รวมพลังต่อต้านทุจริต
Anti - Corruption

1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา

ปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบในประเทศไทยยังคงเป็นปัญหาที่สำคัญและเร่งด่วนที่ต้องได้รับการแก้ไข ถึงแม้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะพยายามออกนโยบาย มาตรการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายระเบียบที่เกี่ยวข้อง และความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ก็ยังไม่สามารถแก้ปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศทั้งด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม ความเชื่อมั่นของต่างประเทศที่มีต่อประเทศไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International : TI) ได้ประกาศ

ค่าคะแนนดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perceptions Index: CPI) ประจำปี 2568 ประเทศไทย ได้ 33 คะแนน จาก 100 คะแนน จัดอยู่ในอันดับที่ 116 จาก 182 ประเทศอยู่ในอันดับที่ 23 จาก 32 ประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก และอยู่ในอันดับที่ 8 จาก 11 ประเทศ ในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งลดลงจากปี 2567 ที่ได้คะแนน 34 จาก 100 คะแนน จัดอยู่ในอันดับที่ 107 จาก 180 ประเทศ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 63 บัญญัติไว้ว่า “รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน และจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันและขจัดการทุจริต และประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวดรวมทั้งกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ”

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 5 การต่อต้านการทุจริต และประพฤติมิชอบ ที่มุ่งการพัฒนาคนและการพัฒนาระบบ ในส่วนการพัฒนาคน เน้นการปรับพฤติกรรม “คน” ทุกกลุ่มในสังคมโดยกลุ่มเด็กและเยาวชน เน้นการปลูกฝัง และหล่อหลอมให้มีจิตสำนึก และพฤติกรรมยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต ผ่านหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับ ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ ตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษากลุ่มประชาชนทั่วไป เน้นการสร้างวัฒนธรรม และพฤติกรรมสุจริตควบคู่กับส่งเสริมการมีส่วนร่วมต่อต้านการทุจริต และประพฤติมิชอบสนับสนุนการมีส่วนร่วมเป็นเครือข่ายเฝ้าระวัง

สอดคล้องและแข็งแรงแก่การทุจริตพร้อมทั้งจัดให้มีมาตรการสนับสนุน และคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสและยุทธศาสตร์ชาติ (2561-2580) ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ มุ่งให้ภาครัฐ มีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกภาคส่วนร่วมต่อต้าน การทุจริตโดยส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคีองค์กรภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ชุมชน ประชาชน และเครือข่ายต่างๆ สอดส่องเฝ้าระวังให้ข้อมูล และร่วมตรวจสอบ การดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐตามความเหมาะสม พร้อมทั้งสร้างวัฒนธรรม ต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบของบุคลากรภาครัฐให้เกิดขึ้นในสังคม และสร้างจิตสำนึกและค่านิยมให้ทุกภาคส่วนตื่นตัวและละอายต่อการทุจริต และประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ รวมทั้งแผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ด้านการป้องกันและเฝ้าระวัง มุ่งเน้นให้มีการส่งเสริมสนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการทุจริต และประพฤติมิชอบ

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการป้องกันและจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ ที่บัญญัติไว้ และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ (2561-2580) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ คณะผู้จัดทำจึงได้ทำการศึกษา วิเคราะห์ รวบรวมข้อมูลทางวิชาการ รวมทั้งหลักการ และแนวทางปฏิบัติ ที่เกี่ยวข้องมาจัดทำเป็นเอกสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เรื่อง **“ธรรมาภิบาล โล่ป้องกันการทุจริต (Governance Shield)”** เพื่อเป็นการสื่อสาร และส่งเสริมองค์ความรู้ให้กับประชาชนและทุกภาคส่วน

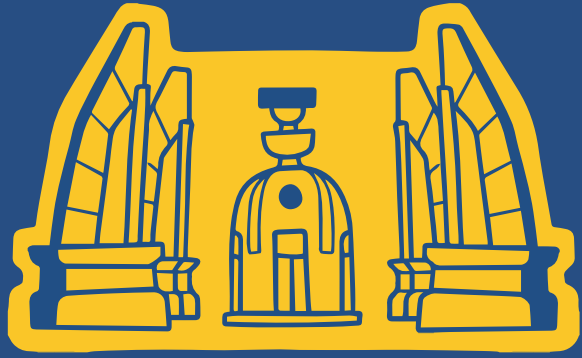
1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และสร้างความตระหนักรู้ความเข้าใจด้านการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ตลอดจนเพื่อเป็นช่องทางการสื่อสารให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสอดส่องและเฝ้าระวังการทุจริตตามแนวทางการรณรงค์ต่อต้านการทุจริตมาตรา 63 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประชาชนมีความรู้และความเข้าใจในด้านการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการสอดส่องและเฝ้าระวังการทุจริต ตามแนวทางการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต มาตรา 63 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

2

**หลักการสำคัญ
ตามรัฐธรรมนูญ
และความรู้เบื้องต้น
เกี่ยวกับการทุจริต
และประพฤติมิชอบ**

2.1 สารสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พ.ศ. 2560 มาตรา 63

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวดที่ 5 หน้าที่ของรัฐ มาตรา 63 บัญญัติไว้ว่า “รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุนและให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน และจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันและจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ต่อต้านหรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ”

จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. เจตนารมณ์ของกฎหมาย กำหนดว่า “รัฐต้องสนับสนุน” ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยให้ทุกคนรู้เท่าทันปัญหา สถานการณ์และภัยร้ายจากคอร์รัปชันที่กำลังเกิดขึ้นทั้งในภาครัฐและเอกชน

2. สร้างกลไก ที่ทำให้ประชาชนมีเสรีภาพในการแสดงออก และสนับสนุนการรวมกลุ่มเพื่อการเคลื่อนไหวต่อต้านคอร์รัปชันโดยได้รับการคุ้มครองจากรัฐ

3. ส่งเสริมให้ประชาชนตื่นตัว เข้าใจสิทธิหน้าที่ของตน มีความเป็นอิสระและเข้มแข็งด้วยตัวเองสามารถร่วมมือกับรัฐอย่างเท่าเทียมและมีศักดิ์ศรี

จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนุญดังกล่าว มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ดังนี้

1. ส่งเสริมสนับสนุนและให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบ
2. มีมาตรการและกลไกเพื่อป้องกันและจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบ
3. ส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ต่อต้านหรือชี้เบาะแสการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

2.2 ความหมายของการทุจริตและประพฤติมิชอบ

(1) ความหมายของการทุจริต

1. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554

ได้ให้ความหมายของคำว่า “ทุจริต” ไว้ดังนี้

ทุจริต (คำนาม) หมายถึง ความประพฤติชั่ว

ทุจริต (คำกริยา) หมายถึง โกง, คดโกง, ฉ้อโกง

ทุจริต (คำวิเศษณ์) หมายถึง ไม่ซื่อตรง

ทุจริตต่อหน้าที่ (คำกริยา) หมายถึง ปฏิบัติหรือละเว้น

การปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติ
อย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ทั้งที่ตนมิได้มี
ตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ทั้งนี้เพื่อแสวงหาประโยชน์
ที่มีควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น

2. ประมวลกฎหมายอาญา ได้ให้คำนิยามที่เกี่ยวข้องกับ

การทุจริตไว้ในมาตรา 1 ดังนี้

มาตรา 1 ในประมวลกฎหมายนี้

(1) “โดยทุจริต” หมายความว่า เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควร
ได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น

3. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน

และปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ได้กำหนดความหมายของคำว่า “ทุจริตต่อหน้าที่” ไว้ดังนี้

“ทุจริตต่อหน้าที่” หมายความว่า ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติ
อย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใด
ในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ซึ่งที่ตนมิได้มีตำแหน่ง
หรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์
ที่มีควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่นหรือกระทำการอันเป็นความผิด
ต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม
ตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่น

4. พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้ ได้กำหนดความหมาย
ที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต ดังนี้

“ทุจริตในภาครัฐ” หมายความว่า ทุจริตต่อหน้าที่ หรือประพฤตินับชอบในภาครัฐ

“ทุจริตต่อหน้าที่” หมายความว่า ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติ
อย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใด
ในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ซึ่งที่ตนมิได้มีตำแหน่ง
หรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์
ที่มีควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่นหรือกระทำการอันเป็นความผิด
ต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งที่ในการยุติธรรม
ตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่น

(2) ความหมายของประพฤตินิชอบ

พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดความหมายที่เกี่ยวข้อง
กับประพฤตินิชอบ ดังนี้

“ประพฤตินิชอบ” หมายความว่า กระทำการหรือละเว้นการกระทำ
อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการ
ปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งการกระทำอันเป็นความผิดทางวินัย
ตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับที่ใช้บังคับกับเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น
แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงทุจริตต่อหน้าที่

กล่าวโดยสรุป ประพฤตินิชอบ คือ การกระทำหรือละเว้นการกระทำ
อันเป็นความผิดทางวินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกเรื่อง**ที่ไม่ใช่การทุจริต**
ต่อหน้าที่ถือเป็นความผิดประพฤตินิชอบ

(3) เปรียบเทียบการทุจริตและประพฤตินิชอบ

ประพฤตินิชอบ

- การกระทำความผิดทางวินัย
ที่ไม่ใช่ทุจริต

ทุจริต

- ก่อให้เกิดความเสียหาย
แก่ทางราชการอย่างร้ายแรง
เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่น
ได้ประโยชน์ที่มีควรได้
- กระทำด้วยเจตนาทุจริต

ประหลาดมิชอบ

การเก็บรายได้
หรือค่าธรรมเนียม
แล้วไม่ส่งเป็นรายได้
ในสิ้นวันทำการ

- ไม่ปฏิบัติตามระเบียบฯ
- เป็นความผิดวินัย

ทุจริต

ไม่นำส่งคลัง
นาน ๆ ไป
เกิดเอาไปใช้ส่วนตัว
กลายเป็นทุจริต

- นำไปสู่การขักยกเงินหลวง
- การทำเอกสารเท็จเพื่อปกปิดความผิด

ประพฤติมิชอบ

ข้าราชการเล่นการพนัน

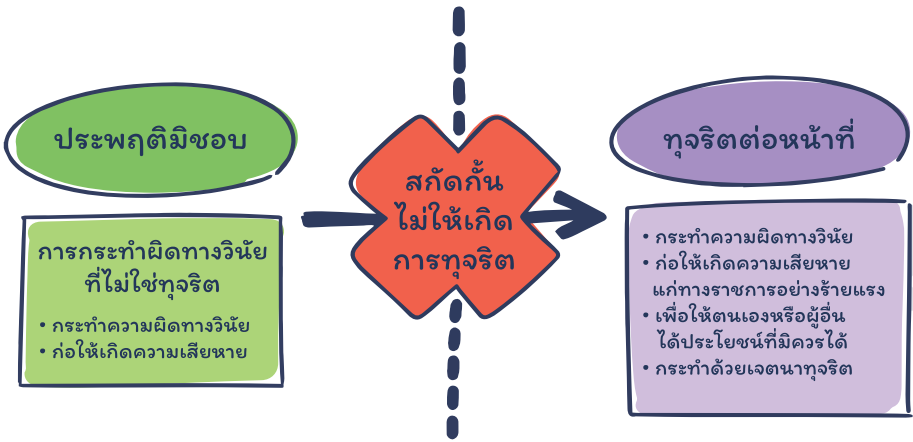
- เป็นความผิดวินัย อันเป็นการประพฤติมิชอบ
- รวมถึงการเล่นหวยใต้ดิน (สลากกินรวบ)

ทุจริต

การเล่นการพนันนำไปสู่การทุจริต โดยพบว่าคดีทุจริตเงินจำนวนมากเกิดจากการติดพนัน

- ยักยอกเงินหลวงไปใช้หนี้พนัน
- ทุจริตโครงการของรัฐเพื่อเอื้อประโยชน์เจ้าหน้าที่
- ใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์ให้ตนเอง
- ทำเอกสารเท็จเพื่อเอาเงินหลวง
- เอาของหลวงไปขาย

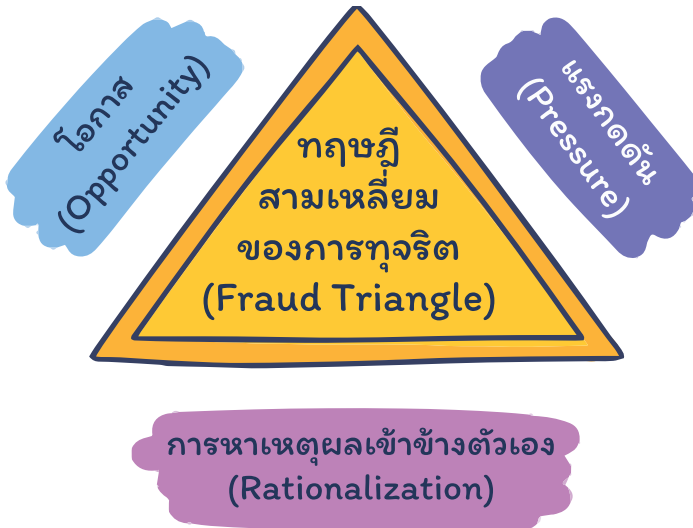

2.3 สาเหตุของการทุจริตและประพฤตินิยมชอบ

การทุจริตและประพฤตินิยมชอบที่เกิดขึ้นในประเทศต่าง ๆ มีสาเหตุสำคัญหลายประการ ซึ่งมีนักวิชาการได้ศึกษาสาเหตุของการทุจริตและประพฤตินิยมชอบไว้หลากหลาย ดังนี้

(1) ทฤษฎีสามเหลี่ยมของการทุจริต (Fraud Triangle Theory) (อุษณา ภัทรมนตรี, 2552 :12-9)

เป็นทฤษฎีที่ค้นพบโดย Donald R Cressey ในปี ค.ศ. 1940 อธิบายว่าการทุจริตเกิดจาก 3 องค์ประกอบหลักที่ต้องมีครบพร้อมกัน ได้แก่ แรงกดดัน (Pressure) โอกาส (Opportunity) และการหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง (Rationalization) ซึ่งมักใช้เป็นแนวทางในการป้องกันและตรวจสอบการทุจริตในองค์กร

ภาพที่ 1 ทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริต (อุษณา ภัทรมนตรี, 2552:12-9)

1. มีความกดดันหรือแรงจูงใจ (Pressure or Incentive)

ผู้ทุจริตมีความกดดันหรือมีแรงจูงใจให้กระทำทุจริตซึ่งอาจเกิดจาก

1.1 ความกดดันในการปฏิบัติงาน เช่น กิจการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายโดยใช้ตัวชี้วัดผลลัพธ์ทางการเงินระยะสั้น เช่น ยอดขายผลกำไร ฯลฯ สูงเกินไปและหากไม่ได้จะถูกลงโทษมักเป็นความกดดันให้ทุจริตโดยการแก้ไขรายงานและตัวเลขบัญชี

1.2 ความกดดันและแรงจูงใจส่วนตัว เช่น ความเดือดร้อนทางการเงินเฉพาะหน้าหรือจากอุปนิสัยส่วนตัว เช่น ติดการพนัน สู้รุ่มร่ายหรือเป็นคนฉลาดชอบความท้าทาย เป็นต้น

2. มีโอกาสในการกระทำผิด (Opportunity) ได้แก่ โอกาส

ในการกระทำทุจริต โอกาสที่จะปกปิดการกระทำ และโอกาสที่จะแปลงสภาพทรัพย์สินที่ได้จากการทุจริต โอกาสในการกระทำผิดเกิดจากจุดอ่อนในการควบคุมภายในที่จะป้องกันและค้นพบการทุจริตให้ทันการณ์ การควบคุมแบบป้องกัน เช่น ขาดการแบ่งแยกหน้าที่ที่มีความเสี่ยงต่อความเสียหายขององค์กรที่มีสาระสำคัญ การละเมิดหรือยกเว้นการควบคุมไม่ต้องการได้รับการตรวจสอบ ขาดการควบคุมการเข้าถึงทรัพย์สินสภาพคล่องและระบบสารสนเทศสำคัญ ส่วนการควบคุมแบบค้นพบ เช่น ไม่มีระบบร่องรอยการตรวจสอบ (Audit Trail) ทำให้สามารถทำความผิดได้โดยไร้ร่องรอยหรือตรวจพบยาก ไม่มีระบบการควบคุมแบบอัตโนมัติหรือค้นพบได้ในเวลาเกิดจริง ไม่มีการตรวจรับทรัพย์สิน และการกระหายอดบัญชีสำคัญทุกเดือน เป็นต้น

3. มีข้ออ้างหรือเหตุผลที่ทำให้ผู้กระทำมีความรู้สึกดีขึ้น (Rationalization) เช่น อ้างด้านความจำเป็นเดือดร้อนส่วนตัว อ้างว่าเป็นประเพณีทางธุรกิจ ไม่ทราบว่าเป็นความผิด เพราะเป็นสิ่งที่ใคร ๆ ก็ทำ หรืออ้างว่าเป็นประโยชน์ส่วนรวม เช่น ตกแต่งงบการเงินให้ได้กำไรเพื่อให้ผู้ถือหุ้นพอใจ เพราะได้รับเงินปันผลและราคาหุ้นสูง หรืออ้างว่าทำเพื่อไม่ให้กิจการล้มละลาย เป็นต้น

แนวทางป้องกันตามทฤษฎีสามเหลี่ยมของการทุจริต (Fraud Triangle)

การป้องกันที่ดีที่สุด คือ การลดโอกาสในการกระทำผิด และแรงกดดัน เช่น

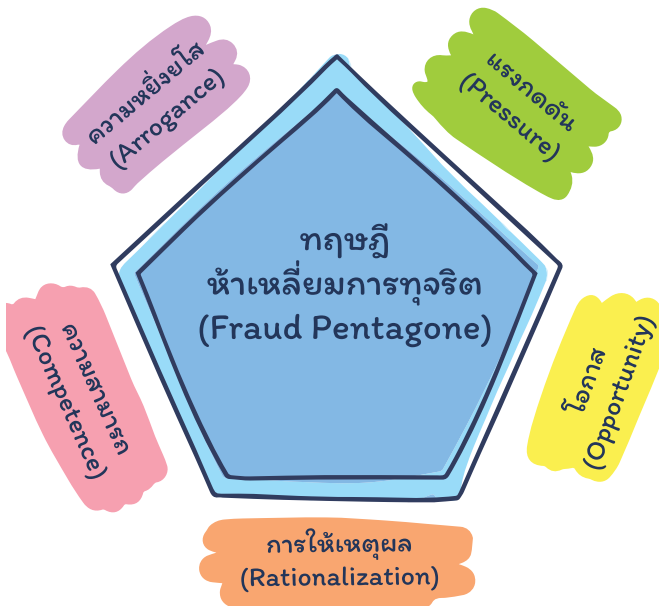
1. ลดโอกาสในการกระทำผิด โดยการเสริมสร้างระบบควบคุม ภายในการตรวจสอบที่โปร่งใส และการแบ่งแยกหน้าที่อย่างชัดเจน

2. ลดแรงกดดัน เช่น ดูแลพนักงานให้มีรายได้และคุณภาพชีวิตที่เหมาะสม ไม่ตั้งเป้าหมายที่กดดันเกินไป

3. สร้างวัฒนธรรมองค์กร ได้แก่ การปลูกฝังเรื่องจริยธรรม (Anti-corruption) เพื่อป้องกันไม่ให้พนักงานหาข้ออ้างเข้าข้างตนเอง

(2) ทฤษฎีห้าเหลี่ยมของการทุจริต (Fraud Pentagon Theory)

(รายงานการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็น
ที่เกี่ยวข้องกับสินบน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2568 : 3)

ภาพที่ 2: ทฤษฎีห้าเหลี่ยมของการทุจริต (Theory of Fraud Triangle) ของ Crowe (2011)

ทฤษฎีห้าเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Pentagon Theory) ถูกพัฒนา
โดย Crowe ในปี ค.ศ. 2011 เป็นการขยายแนวคิด จากทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริต
(Fraud Triangle) โดยเพิ่มองค์ประกอบใหม่เข้ามา เพื่อให้สามารถอธิบาย
และวิเคราะห์สาเหตุของการทุจริต ได้อย่างละเอียดมากขึ้น ทฤษฎีนี้ประกอบด้วย
องค์ประกอบหลัก 5 ประการ ได้แก่

1. Pressure (แรงกดดัน) สถานการณ์หรือแรงกดดันที่ทำให้บุคคลรู้สึกว่าเป็นต้องกระทำการทุจริต เช่น ความกดดันทางการเงินหรือความคาดหวังจากผู้บริหาร

2. Opportunity (โอกาส) สภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดการทุจริต เช่น การควบคุมภายในที่อ่อนแอ หรือการเข้าถึงข้อมูลที่สำคัญ

3. Rationalization (การให้เหตุผล) กระบวนการที่บุคคลใช้ในการทำให้การกระทำทุจริตของตนดูเหมือนมีเหตุผล เช่น การบอกว่าการทุจริตเป็นสิ่งที่จำเป็นเพื่อความอยู่รอดของบริษัท

4. Competence (ความสามารถ) ความสามารถหรือทักษะของบุคคลในการดำเนินการทุจริต ซึ่งรวมถึงความรู้เกี่ยวกับระบบและกระบวนการภายในองค์กร

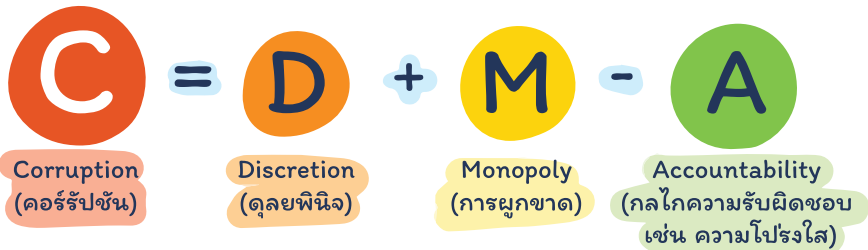
5. Arrogance (ความหยิ่งยโส)ทัศนคติหรือความเชื่อที่ตนเองเหนือกว่ากฎเกณฑ์หรือข้อบังคับ ซึ่งทำให้บุคคลรู้สึกว่าไม่ต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตน

ทฤษฎีนี้ช่วยให้ผู้ตรวจสอบและผู้บริหารสามารถระบุและวิเคราะห์ปัจจัยที่อาจนำไปสู่การทุจริตในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะในด้านการตรวจสอบงบการเงินและการบริหารความเสี่ยง

(3) แนวคิดสมการคอร์รัปชัน (Corruption Formula)

ศาสตราจารย์โรเบิร์ต คลิตการ์ด (Robert Klitgaard) ที่ได้เสนอกรอบแนวคิดเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตในรูปแบบของ **"สมการคอร์รัปชัน (Corruption Formula)"** เพื่ออธิบายและวิเคราะห์สาเหตุการทุจริต โดยต้องเข้าใจประเด็น "การผูกขาด" "การใช้ดุลยพินิจ" และ "กลไกความรับผิดชอบ"

"สมการคอร์รัปชัน" ของ Robert Klitgaard

ภาพที่ 3 สมการคอร์รัปชัน แก่โจทย์ บวก ลบ คูณ หาย ในสังคมไทย
(พีระพงษ์ เตชะทัตตานนท์. 2560)

โดยที่ C คือ คอร์รัปชัน

D คือ ดุลยพินิจ (Discretion)

M คือ การผูกขาด (Monopoly)

A คือ กลไกความรับผิดชอบ (Accountability)

ซึ่งการทุจริตจะลดลงได้เมื่อเพิ่ม A และลด D กับ M

องค์ประกอบสมการคอร์รัปชัน (C = D + M - A)

C (Corruption - คอร์รัปชัน) เป็นพฤติกรรมการทุจริต
การใช้อำนาจหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนตน

D (Discretion - การใช้ดุลยพินิจ) การที่เจ้าหน้าที่
หรือบุคคลมีอำนาจตัดสินใจได้เองอย่างกว้างขวาง โดยขาดหลักเกณฑ์ที่โปร่งใส

M (Monopoly - การผูกขาด) การผูกขาดอำนาจ
หรือการบริการทำให้ไม่มีทางเลือกอื่น และเปิดช่องให้เกิดการเรียกรับสินบน
ได้ง่าย

A (Accountability - กลไกความรับผิดชอบ) มาตรการ
ตรวจสอบ การเปิดเผยข้อมูล และความรับผิดชอบต่อสังคม หากมีสูงจะช่วย
ลดการทุจริต

แนวทางแก้ไขคอร์รัปชันตามสมการ

ลด D : จำกัดดุลยพินิจ โดยการสร้างกฎระเบียบที่ชัดเจน
โปร่งใส ไม่ซับซ้อน

ลด M : ทำลายการผูกขาด โดยการเปิดกว้างให้มีทางเลือก
เพิ่มการแข่งขัน การเมืองแบบเปิด

เพิ่ม A : เพิ่มกลไกความรับผิดชอบ การตรวจสอบ
จากภาคประชาชน การใช้เทคโนโลยีช่วย

(4) เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2547)

มีความเห็นว่า องค์ประกอบที่ทำให้ระบบทุจริตและประพฤติมิชอบ มีโครงสร้างรากฐานอันแข็งแกร่งและดำรงอยู่ในปัจจุบัน มีสาเหตุสำคัญ ดังนี้

1. ระบบการเมืองและระบบราชการมีเกราะกำบังที่แน่นอน
2. ภาคประชาชนขาดความเข้มแข็งและขาดผู้นำในการต่อต้าน
3. ค่านิยมที่เป็นอุปสรรคฝังรากลึกในสังคม ค่านิยมของคนในสังคม

ที่เป็นเหตุให้เกิดพฤติกรรมกรรมการทุจริต เช่น ค่านิยมในสังคมอุปถัมภ์

4. การขาดจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม ซึ่งปัจจุบันในสังคมยังขาดอุดมการณ์ และขาดจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม

(5) ฌักกร เตโซ (2560)

ได้กล่าวถึงสาเหตุของการทุจริตที่พบในสังคมไทยมีทั้งหมด 4 ด้าน คือ

1. ด้านเศรษฐกิจและการครองชีพ ได้แก่ งบประมาณรายจ่ายของรัฐเป็นสิ่งล่อใจ ประชาชนซื้อความสะดวกจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐมีรายได้ไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับรายจ่าย

2. ด้านระบบบริหารราชการ ได้แก่ ผู้บังคับบัญชาบกพร่อง ไม่กำกับดูแลให้เป็นที่ไปตามระเบียบจนทำให้เกิดการทุจริตและขาดดุลแห่งอำนาจ ในการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นจึงเกิดการทุจริตในวงราชการได้ง่าย รวมถึงผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจหน้าที่แสวงหาประโยชน์

3. ด้านสังคม วัฒนธรรม และศีลธรรม ได้แก่ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐขาดคุณธรรม การประพฤติตัวเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีของเจ้าหน้าที่ของรัฐชั้นผู้ใหญ่ที่ทุจริตแล้วไม่ถูกจับกุม สังคมไทยที่เน้นวัตถุนิยมมากกว่า ความดีงามและศีลธรรม และเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้จ่ายฟุ่มเฟือยทางด้านอุปโภคบริโภค

4. ด้านกฎหมายและวิธีการ ได้แก่ การลงโทษทางวินัย ที่มีความยุ่งยากในการหาพยานหลักฐาน เพราะมีระเบียบขั้นตอนมาก ในการสอบสวน การพิสูจน์พฤติกรรมการทุจริตและประพฤตินมิชอบจะต้องมีหลักฐานชัดเจนจึงยากแก่การพิสูจน์

2.4 ประเภทของการทุจริตและประพตุมิชอบ

การทุจริตและประพตุมิชอบที่เกิดขึ้นในประเทศต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ทั่วโลกมีหลายรูปแบบ อาจมีความเหมือนหรือแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับบริบทสภาพแวดล้อมของระบบการเมืองการปกครอง ระบบเศรษฐกิจสังคมของประเทศนั้น ๆ รวมถึงโอกาสและสถานการณ์ทุจริตของการทุจริต โดยสามารถจำแนกประเภทของการทุจริตและประพตุมิชอบ มีอยู่ 2 ประเภท ได้แก่

1. มรทุจริตขนาดเล็ก (Petty corruption) คือ การรับเงินที่ไม่ชอบธรรมหรือไม่ถูกต้องของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นจำนวนเงินที่ไม่มากนัก เพื่อดำเนินการบางอย่างให้กับผู้ที่ให้เงิน

2. มรทุจริตขนาดใหญ่ (Grand corruption) มักเป็นการทุจริตของเจ้าหน้าที่ระดับสูงที่รับเงินในรูปแบบของสินบนเป็นเงินจำนวนสูงและโครงการใหญ่ ๆ

2.5 พัฒนาการรูปแบบการทุจริตและประพฤตินิชอบ

รูปแบบการทุจริตและประพฤตินิชอบมีการพัฒนาแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 เป็นรูปแบบการทุจริตที่เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจหน้าที่ของตน เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนและพรรคพวก

ระยะที่ 2 การทุจริตเกิดจากความร่วมมือระหว่าง ข้าราชการ นักการเมือง นักธุรกิจ (ภาคเอกชน) ในการใช้กฎหมายหรือช่องว่างทางกฎหมายแสวงหาผลประโยชน์

ระยะที่ 3 การสร้างเงื่อนไขต่าง ๆ ตามกฎหมายเพื่อให้สามารถนำมาใช้แสวงหาประโยชน์ให้กับตนเองและพวกพ้องนำมาสู่การทุจริตเชิงนโยบาย

2.6 รูปแบบของการทุจริตและประพฤติมิชอบ ในสังคมไทยปัจจุบัน

การทุจริตและประพฤติมิชอบมีหลายรูปแบบ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การให้และรับสินบน
2. การฉกฉวยและแปรรูปทุนของรัฐ (Kleptocracy)
3. การใช้ทรัพยากรของรัฐไปในทางมิชอบ เช่น การปลอมแปลง

เอกสาร การฉ้อฉล และการใช้กองทุนของรัฐไปในทางมิชอบ

4. การไม่ทำตามหน้าที่ เช่น ลัทธิพรรคพวก
5. การใช้อิทธิพลทางการค้า เช่น การมีผลประโยชน์ทับซ้อน
6. ยอมรับของขวัญที่ไม่ถูกต้อง ได้แก่ เชื้อของขวัญมูลค่าสูง
7. ปกปิดการบริหารงานที่ไม่ถูกต้อง ได้แก่ การปิดบังและการให้การเท็จ
8. ใช้อำนาจในทางที่ผิด เช่น ช่มชู้ คุกคาม และทำร้ายให้เกิด

ความเกรงกลัว

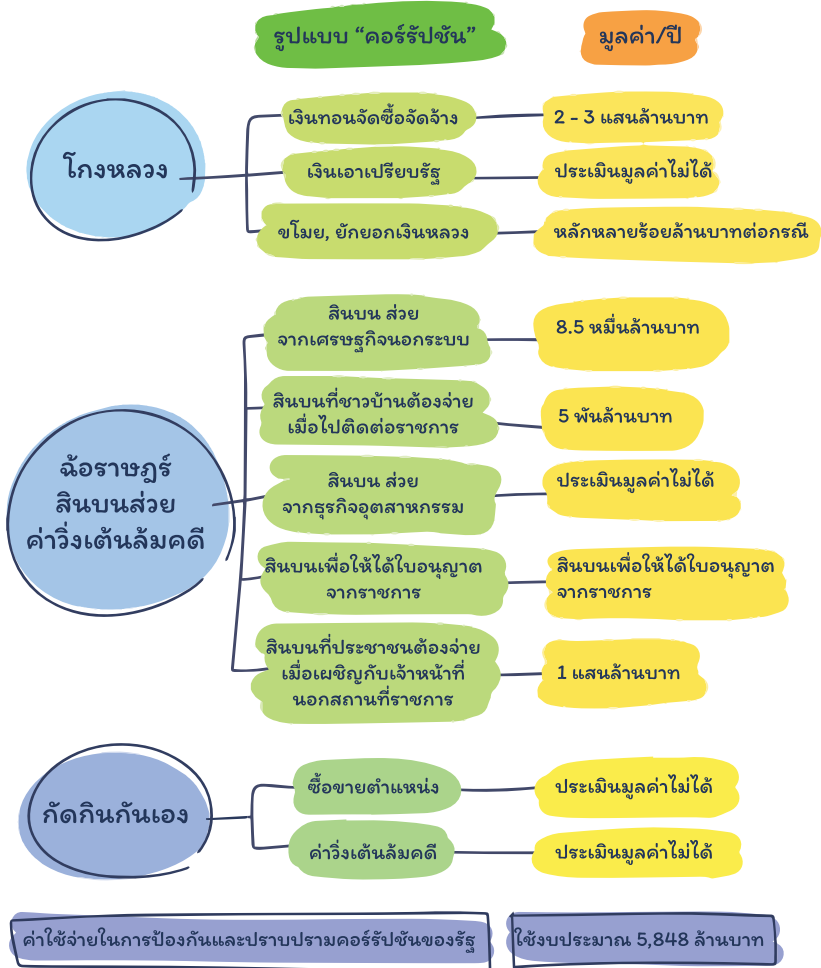
9. การใช้กฎเกณฑ์ข้อบังคับต่าง ๆ โดยมีอคติและลำเอียง
10. การทุจริตการเลือกตั้ง ได้แก่ การซื้อเสียงและการทุจริตด้วยวิธีต่างๆ
11. การแสวงหาค่าเช่าทางเศรษฐกิจ เช่น การเรียกเก็บส่วนแบ่ง

อย่างผิดกฎหมาย

12. ผู้อุปถัมภ์กับประชนนิยม เช่น นักการเมืองให้เงินทองและสิ่งของ เพื่อแลกเปลี่ยนกับการได้รับการสนับสนุนจากประชาชน

13. การบริจาคเพื่อช่วยเหลือการรณรงค์ที่ผิดกฎหมาย เช่น การให้บริจาค เพื่อที่จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายและการออกกฎหมาย

เงิน "คอร์รัปชัน" โครงการรัฐ มูลค่าประมาณ 5 แสนล้านบาท/ปี

ภาพที่ 4 เงิน "คอร์รัปชัน" โครงการรัฐ (นายมานะ นิมิตมงคล, 2567)

กล่าวโดยสรุป

รูปแบบการทุจริต ได้แก่ การรับสินบนหรือผลประโยชน์จากการปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่ถูกต้องด้วยการนำเอาทรัพย์สินของทางราชการมาเป็นของตน การทำงานโดยเอื้อประโยชน์แก่ตนเอง ญาติพี่น้องหรือพวกพ้อง ซึ่งรูปแบบการทุจริต ได้แก่ การทุจริตเชิงนโยบาย ผลประโยชน์ทับซ้อน การจัดทำโครงการที่ได้ผลประโยชน์ตอบแทนไม่คุ้มค่าเงินที่ลงทุนไป

ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการทุจริตและประพฤติมิชอบในหน่วยงานภาครัฐประกอบด้วย กลไกการใช้อำนาจที่เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้ความต้องการของมนุษย์บรรลุสำเร็จตามที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย 3 ฝ่ายคือนักการเมือง ข้าราชการ และนักธุรกิจหรือผู้รับเหมา ซึ่งจะอยู่ในรูปแบบ “การฉ้อราษฎร์บังหลวง” ในเชิงนโยบายสาธารณะส่งผลในการพัฒนาประเทศ ทำให้เศรษฐกิจตกต่ำ ประชาชนยากจนอย่างที่เราเห็นอยู่ในปัจจุบัน

2.7 อันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบ

การทุจริตและประพฤติมิชอบก่อให้เกิดอันตรายและความเสียหายต่อประชาชน สังคม และประเทศชาติ ดังนี้

(1) ประชาชน

1. เกิดความไม่เท่าเทียมและเกิดความเหลื่อมล้ำในสังคม ซึ่งส่งผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะที่ประชาชนพึงจะได้รับ (เอื้อประโยชน์แก่นายทุน)
2. ประชาชนได้รับผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา และด้านสาธารณสุข
3. ประชาชนได้รับผลประโยชน์ร่วมไม่เต็มที่หรือเสียประโยชน์

4. เกิดค่านิยมในสังคมที่ผิด ขาดคุณธรรมจริยธรรม และนำไปสู่ การทุจริตและประพฤติมิชอบ

5. ประชาชนขาดความไว้วางใจรัฐบาล

(2) สังคม

1. งบประมาณที่ประชาชนควรจะได้รับไม่ได้ถูกใช้ตามวัตถุประสงค์ เพื่อประโยชน์แก่ชุมชนอย่างแท้จริง

2. ขาดคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของภาครัฐ

3. เกิดความเหลื่อมล้ำในสังคม ประชาชนบางส่วนไม่สามารถ เข้าถึงบริการของรัฐได้อย่างเท่าเทียมกัน

4. เกิดความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์ ส่งผลให้เกิดการแย่งชิง อำนาจในสังคม

5. สังคมเกิดความไม่ยุติธรรม

(3) ประชาชาติ

1. ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ ขาดความน่าเชื่อถือทางเศรษฐกิจและขาดการพัฒนาที่ต่อเนื่อง ทำให้ประเทศ พัฒนาได้อย่างล่าช้าด้อยพัฒนา

2. การเมืองขาดเสถียรภาพ

3. สูญเสียภาพลักษณ์ของประเทศไทยในประชาคมโลก และนักลงทุน

4. ประชาชาติสูญเสียงบประมาณแผ่นดินที่ใช้ในการพัฒนา และบริหารประเทศ

5. ลดโอกาสการแข่งขันทางเศรษฐกิจในต่างประเทศ และขาดการจูงใจในการลงทุนจากภาคเอกชนต่างประเทศ

3

**บทบาทของรัฐ
ในการป้องกัน
และสร้างการมีส่วนร่วม
กับภาคประชาชน**

ทฤษฎีวิทยา

3.1 แนวทางในการส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชน รู้เท่าทันการทุจริตและประพฤติกมิชอบ

(1) ปลุกจิตสำนึก ให้ความรู้แก่ประชาชนทุกช่วงวัย

1. กำหนดหลักสูตร “ทฤษฎีวิทยา/ด้านทฤษฎีศึกษา” ให้อยู่ในระบบการศึกษาทุกช่วงชั้นวัย รวมทั้งนำหลักธรรมคำสอนทางศาสนา และหลักเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ
2. จัดให้มีสื่อการเรียนรู้ที่สอดแทรกความรู้ด้านการมีวินัย และความซื่อสัตย์ในทุกระดับ
3. เสริมสร้างและปลูกฝังการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริตตั้งแต่วัยเด็ก ในสถาบันครอบครัว
4. กิจกรรมเข้าค่ายปลูกฝังจิตสำนึก บ่มเพาะเมล็ดพันธุ์ของเยาวชนที่ดี

5. มีการจัดทำโครงการโตไปไม่โกง โดยใช้หลักธรรมาภิบาลมาเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนให้ครอบคลุม ทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ
6. ปรับฐานความคิดทุกช่วงวัยให้มีค่านิยมร่วมด้านทุจริต มีจิตสำนึกสาธารณะ และสร้างกระบวนการกลุ่มเกลาทางสังคมอย่างเป็นระบบ
7. บูรณาการและเสริมพลังการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการผลักดันให้เกิดสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต
8. พัฒนารูปแบบการสื่อสารสาธารณะเชิงสร้างสรรค์เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้สังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต

(2) เผยแพร่ความรู้ด้านการทุจริตและประพฤตินิซอบ

โดยใช้สื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบที่หลากหลาย

1. สื่อออนไลน์ โทรทัศน์ วิทยุ ป้ายโฆษณา Facebook IG Tiktok คลิปวิดีโอ และ Line Application เป็นต้น
2. มีการรณรงค์หรือออกมาตรการให้การจัดทำละครหรือการ์ตูน ให้มีการสอดแทรกเนื้อหาด้านการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ต่อตนเอง ครอบครัว องค์กร สังคม และประเทศชาติ
3. สร้างภาพยนตร์สั้นที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และบทลงโทษจากกฎหมายและสังคมอย่างต่อเนื่อง
4. มีการนำผลการดำเนินคดีและการลงโทษที่เกี่ยวกับการทุจริต เผยแพร่ให้ประชาชนได้รับทราบในทุกกรณีอย่างต่อเนื่อง

5. ขอความร่วมมือให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนจัดกิจกรรม Grand Opening เกี่ยวกับการต่อต้านการทุจริตอย่างต่อเนื่อง เช่น กิจกรรมวิชาการหรือสัมมนาการ

3.2 แนวทาง มาตรการ และกลไกในการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

(1) ภาครัฐ

รัฐบาลรวมถึงหน่วยงานภาครัฐมีความพยายามวางแผน จัดระเบียบอย่างเคร่งครัด จริงจัง ทำให้ประเทศปลอดการทุจริตอยู่แนวหน้าของโลกปัจจุบัน ดังนั้น แนวคิดในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต จึงเป็นส่วนสะท้อนในการจัดทำตัวชี้วัดด้านการทุจริตที่สำคัญด้วย ซึ่งแนวทางในการป้องกันการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐที่สำคัญ ดังนี้

1. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance)

6 ประการ (องค์การคลังสินค้า, 2565) ดังนี้

1) หลักนิติธรรม คือ การตรากฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และกติกาต่าง ๆ ให้ทันสมัย และเป็นธรรม ตลอดจนเป็นที่ยอมรับของสังคมและสมาชิก โดยมีการยินยอมพร้อมใจและถือปฏิบัติร่วมกันอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม กล่าวโดยสรุป คือ สถาปนาการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่กระทำกันตามอำเภอใจหรืออำนาจของบุคคล

2) หลักคุณธรรม คือ การยึดถือและเชื่อมั่นในความถูกต้อง ดีงาม โดยการรณรงค์เพื่อสร้างค่านิยมที่ดีงามให้ผู้ปฏิบัติงานในองค์กร หรือสมาชิกของสังคมถือปฏิบัติ ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ ความอดทน ขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย เป็นต้น

3) หลักความโปร่งใส คือ การทำให้สังคมไทยเป็นสังคม ที่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมา และสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ โดยการปรับปรุงระบบและกลไกการทำงานขององค์กรให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารหรือเปิดให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ได้สะดวก ตลอดจนมีระบบหรือกระบวนการตรวจสอบและประเมินผล ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และช่วยให้ การทำงานของภาครัฐและภาคเอกชนปลอดจากการทุจริตคอร์รัปชัน

4) หลักความมีส่วนร่วม คือ การทำให้สังคมไทยเป็นสังคม ที่ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และร่วมเสนอความเห็นในการตัดสินใจสำคัญ ๆ ของสังคม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่ การแจ้งความเห็น การได้สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่น ๆ และจัดการผูกขาดทั้งโดยภาครัฐหรือโดยภาคธุรกิจเอกชน ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสามัคคีและความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ และภาคธุรกิจเอกชน

5) หลักการรับผิดชอบต่อ ผู้บริหาร ตลอดจนคณะข้าราชการ

ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ ต้องตั้งใจปฏิบัติภารกิจตามหน้าที่อย่างดียิ่ง โดยมุ่งให้บริการแก่ผู้มารับบริการ เพื่ออำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีความรับผิดชอบต่อความบกพร่องในหน้าที่การงานที่ตนรับผิดชอบอยู่ และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขได้ทัน่วงที

6) หลักความคุ้มค่า ผู้บริหารต้องตระหนักว่ามีทรัพยากร

ค่อนข้างจำกัด ดังนั้น ในการบริหารจัดการจำเป็นจะต้องยึดหลักความประหยัด และความคุ้มค่า ซึ่งจำเป็นจะต้องตั้งจุดมุ่งหมายไปที่ผู้รับบริการหรือประชาชน โดยส่วนรวม

2. ให้เจ้าหน้าที่รัฐยึดหลักคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ตลอดจนหน่วยงานภาครัฐต้องนำนโยบายการไม่รับของขวัญและของกำนัลจากการปฏิบัติหน้าที่ (No gift policy) มาปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

แนวทางการขับเคลื่อนนโยบาย NO GIFT POLICY

No Gift Policy คือ นโยบายของหน่วยงานที่ไม่รับหรือไม่ให้สิ่งของของขวัญ หรือประโยชน์ใด ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อความตั้งใจหรือการปฏิบัติหน้าที่ โดยมีจุดประสงค์หลักเพื่อป้องกันการทุจริตและผลประโยชน์ทับซ้อน สร้างความโปร่งใสยุติธรรมและส่งเสริมธรรมาภิบาลในองค์กร

1. การประกาศเจตนาธรรมณ์

เพื่อประกาศว่าผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนในหน่วยงาน จะไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่

2. การปลูกจิตสำนึก

เพื่อสร้างทัศนคติค่านิยมที่ดี และสร้างวัฒนธรรมองค์กรใหม่ ให้เจ้าหน้าที่ในการปฏิเสธการรับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่

3. การประเมินผล/รายงานผล

เพื่อรายงานผลการดำเนินการ ให้ผู้บริหารสูงสุดขององค์กรได้รับทราบ ตามแบบที่สำนักงาน ป.ป.ท. กำหนด และเผยแพร่ใน website หลักของหน่วยงาน

3. มุ่งเน้นให้เจ้าหน้าที่รัฐยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรอบแนวทางในการปฏิบัติงานและการดำเนินชีวิต คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ซึ่งอยู่ในเงื่อนไขของความรู้คู่คุณธรรม

4. การสร้างค่านิยมของประชาชนด้วยความเสมอภาค ไม่มีความเหลื่อมล้ำทางสังคม

5. การให้มืองค์กรอิสระเป็นองค์กรที่มีอำนาจและมีบทบาทสูงในการปราบปรามการทุจริตที่มีประสิทธิภาพและโปร่งใส พร้อมทั้งเป็นผู้พิทักษ์ความยุติธรรม

6. หน่วยงานของรัฐต้องมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของภาครัฐตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 โดยมีหลักว่า **“เปิดเผยเป็นหลักปกปิดเป็นข้อยกเว้น”**

7. ผู้บริหารทุกระดับมีนโยบายอย่างจริงจังในการแก้ไขปัญหาทุจริตและลดการใช้ดุลพินิจในการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต

8. ส่งเสริมการทำงานแบบบูรณาการร่วมกันหลายองค์กรมากกว่ารวมศูนย์อำนาจไว้ที่องค์กรเดียว

9. เชิดชูคนดีหรือบุคคลต้นแบบที่มีความซื่อสัตย์และทำความดีเพื่อประเทศชาติในแต่ละองค์กร

10. ให้เจ้าหน้าที่รัฐที่มีอำนาจหน้าที่ เช่น สำนักงาน ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ท. ลงพื้นที่ชุมชนที่รับผิดชอบเป็นประจำ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและรับฟังข้อเสนอแนะของประชาชน

11. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องต้องบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง เกร่งกรัด และรวดเร็ว

12. หน่วยงานภาครัฐเพิ่มการทำงานในเชิงพื้นที่ร่วมกับภาคเอกชน และประชาชนมากขึ้น เช่น จังหวัดเคลื่อนที่ การประชุมหัวหน้าส่วนราชการ และการประชุมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อสร้างเครือข่ายต่อต้านการทุจริต และสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่าย

13. ภาครัฐต้องเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนและประชาชนมีส่วนร่วม ในการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐตั้งแต่ร่วมคิดร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ และร่วมปฏิบัติ เพื่อให้เกิดทักษะและองค์กรแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน

14. ควรมีการเสริมสร้างศักยภาพของเครือข่ายภาคประชาชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสอบถามความต้องการของประชาชน เพื่อจัดหลักสูตร ที่เหมาะสมให้แก่ประชาชนในแต่ละกลุ่ม

15. สร้างเครือข่ายและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการต่อต้านการทุจริต โดยผลักดันให้ปท.เขต 1-9 มีศูนย์ประสานงาน เครือข่ายภาคประชาสังคมต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบให้ครบ ทุกจังหวัด

16. พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2568 มาตรา 58/2 เมื่อความปรากฏต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. หรือสำนักงาน ป.ป.ท. ว่าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐใด มีวิธีปฏิบัติหรือการดำเนินการที่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ คือ

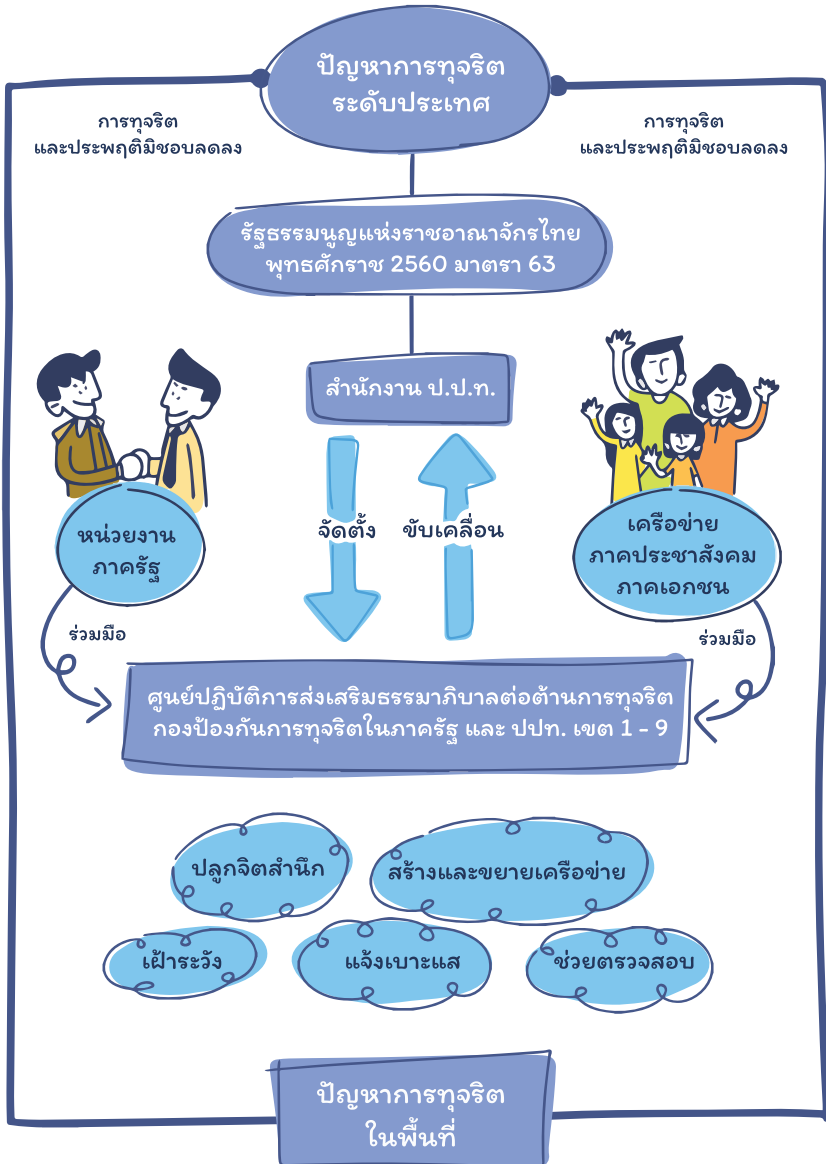
(1) ไม่เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ

(2) เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้ใช้บริการหรือประชาชน

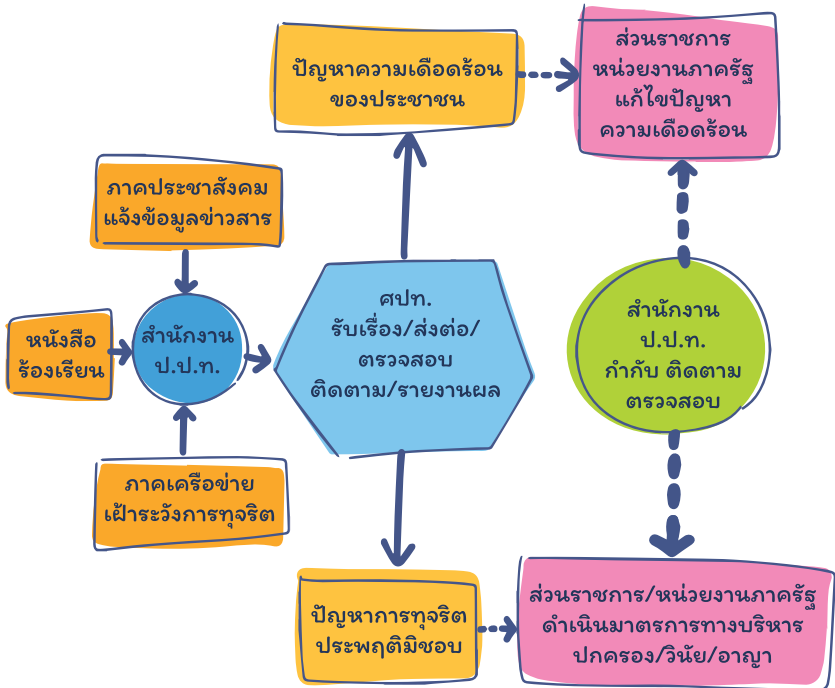
(3) เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการอย่างร้ายแรงให้สำนักงาน ป.ป.ท. แจ้งให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐทราบ เพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขหรือระงับการกระทำดังกล่าวโดยเร็วต่อไป โดยหัวหน้าหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ต้องดำเนินการตามที่ได้รับแจ้ง และแจ้งผลการดำเนินการหรือแนวทางการปรับปรุงแก้ไขและระยะเวลา ในการดำเนินการให้สำนักงาน ป.ป.ท. ทราบภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งในกรณีที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐไม่ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาดังกล่าวโดยไม่มีเหตุอันสมควรให้สำนักงาน ป.ป.ท. ประกาศให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

17. การประเมินความเสี่ยงการทุจริตที่อาจเกิดขึ้นในโครงการต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐ โดยนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ในองค์กร

กลไกการแก้ไขปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบของสำนักงาน ป.ป.ท.

การขับเคลื่อนธรรมาภิบาลในส่วนราชการ/หน่วยงานภาครัฐ

มาตรการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ

พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดมาตรการป้องกันการทุจริตในภาครัฐไว้ในหมวด 3/1 ตลอดจนการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตไว้ในมาตรา 51 วรรคสอง (3/1) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. มาตรการในการให้ความเป็นธรรม กรณีผู้ถูกกล่าวหา ที่กระทำผิดไปโดยสุจริต เพื่อประโยชน์ของทางราชการ (มาตรา 58/1 วรศสอง)

มาตรา 58/1 ในกรณีดังต่อไปนี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณา
ดำเนินการตามมาตรา 17 (2) โดยเร็ว

(1) เมื่อปรากฏว่ากฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือมาตรการใดล้ำสมัย
ขาดประสิทธิภาพ หรือขาดการบังคับใช้อย่างทั่วถึง เป็นช่องทางให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ
กระทำการทุจริตในภาครัฐ หรือเป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่อาจปฏิบัติหน้าที่
ให้เกิดผลดีต่อราชการได้

(2) เมื่อปรากฏว่าการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
ในภาครัฐไม่บรรลุผล เพราะไม่มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัย
หรือมาตรการที่จำเป็น

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาเห็นว่ามีการผิดตาม (1)
เกิดขึ้นและเป็นกรณีที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยชี้มูลว่า ผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิด
หากการกระทำของผู้ถูกกล่าวหา นั้นเป็นไปโดยสุจริตและเป็นไปเพื่อประโยชน์
ของทางราชการ คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะมีความเห็นให้ลดโทษหรือไม่ลดโทษ
ผู้ถูกกล่าวหา นั้นก็ได้ และเมื่อผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน
ของผู้ถูกกล่าวหา นั้นสั่งการตามความเห็นคณะกรรมการ ป.ป.ท. นั้นแล้ว
ให้ถือว่าชอบด้วยกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคล
ที่ใช้บังคับกับผู้ถูกกล่าวหา นั้น

2. มาตรการในการดำเนินการแก้ไขหรือระงับปัญหา ความเดือดร้อนของประชาชน ประกอบด้วย มาตรา 58/2 และมาตรา 58/3 ดังนี้

พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหาร
ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551
และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2568 มาตรา 58/2

กำหนดว่า เมื่อความปรากฏต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. หรือสำนักงาน ป.ป.ท.
ว่าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้มีวิธีปฏิบัติ
หรือการดำเนินการที่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดต่อไปนี้
ให้สำนักงาน ป.ป.ท. แจ้งให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐทราบ
เพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขหรือระงับการกระทำดังกล่าวโดยเร็วต่อไป

1. ไม่เป็นไปตามกฎหมาย
ว่าด้วยการอำนวยความสะดวก
ในการพิจารณาอนุญาต
ของทางราชการ

หน่วยงานรัฐ/
เจ้าหน้าที่รัฐ
มีวิธีปฏิบัติ
หรือดำเนินการตามข้อ 1 - 3

2. เป็นเหตุให้เกิด
ความเดือดร้อน
แก่ผู้ใช้บริการ
หรือประชาชน

3. เป็นเหตุให้เกิด
ความเสียหาย
แก่ทางราชการ
อย่างร้ายแรง

หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ มีหน้าที่

1. ต้องดำเนินการตามที่ได้รับแจ้ง
2. แจ้งผลการดำเนินการ
หรือแผนทางปรับปรุงแก้ไข
และระยะเวลาในการดำเนินการ
ให้สำนักงาน ป.ป.ท. ทราบภายใน 60 วัน
นับแต่วันที่ได้รับความแจ้ง

กรณีที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ

ไม่ดำเนินการปรับปรุงแก้ไข

ภายในระยะเวลาดังกล่าว

โดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้สำนักงาน ป.ป.ท.
ประกาศให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

มาตรา 58/2 เพื่อประโยชน์ในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ

หรือเพื่อขอจัดความเดือดร้อนของประชาชนจากการกระทำของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เมื่อความปรากฏต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. หรือสำนักงานว่าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐใดมีวิธีปฏิบัติหรือการดำเนินการที่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ ให้สำนักงานแจ้งให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐทราบเพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขหรือระงับการกระทำดังกล่าวโดยเร็วต่อไป

(1) ไม่เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ

(2) เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้ใช้บริการหรือประชาชน

(3) เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการอย่างร้ายแรง

ในกรณีมีการกระทำตาม (1) ให้สำนักงานแจ้งคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการทราบเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไปด้วย

เมื่อได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่ง หัวหน้าหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ต้องดำเนินการตามที่ได้รับแจ้งและแจ้งผลการดำเนินการหรือแนวทางการปรับปรุงแก้ไขและระยะเวลาในการดำเนินการให้สำนักงานทราบภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ในกรณีที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐไม่ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาดังกล่าวโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้สำนักงานประกาศให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

มาตรา 58/3 ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. หรือสำนักงาน พบว่า การดำเนินโครงการใดมีการกำหนดวงเงินสูงเกินที่เป็นจริงหรือไม่คุ้มค่า ให้แจ้งให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

3. มาตรการในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนรวมตัวกัน เพื่อมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

มาตรา 51 วรรคสอง กำหนดให้สำนักงาน ป.ป.ท. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(3/1) ดำเนินการเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

รวมตลอดทั้งรณรงค์ให้ความรู้ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส รวมทั้งเสริมสร้างทัศนคติ และค่านิยมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริตทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน

โดยกฎหมายมาตราดังกล่าวมีความสอดคล้องและเป็นไปตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 63

(2) ภาคเอกชน

1. ไม่ส่งเสริมให้เกิดการทุจริต โดยภาคเอกชนต้องมีความเข้มแข็ง และร่วมมือกันไม่ให้สินบนและของขวัญแก่หน่วยงานภาครัฐอย่างจริงจัง และเด็ดขาด

2. เปิดเผยข้อมูลเมื่อหน่วยงานภาครัฐเรียกรับสินบน โดยเปิดโปง การทุจริตผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการลงโทษทางสังคม (Social Sanction)

3. เรียกร้องให้เกิดความทันสมัยของระบบราชการ เช่น ยกเลิก การใช้เงินสด การดำเนินงานต่าง ๆ โดยใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์

4. เรียกร้องให้เกิดความโปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ และให้หน่วยงานภาครัฐเปิดเผยข้อมูลของทางราชการ

5. เสนอแนะช่องทางในการตรวจสอบความโปร่งใสของการทำงานภาครัฐ เมื่อพบเห็นความผิดปกติในการดำเนินงาน

6. ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตอย่างต่อเนื่องในทุกภาคส่วนของสังคม ให้ตระหนักถึงภัยร้ายของการทุจริต

(3) ภาคประชาชน

บทบาทของภาคประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะรักษาผลประโยชน์ของชาติ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนภายใต้พื้นฐานความเข้าใจว่าคนไทยทุกคนต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบและมีความอยู่รอดของชาติไทยในการที่ประชาชนจะเข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบความโปร่งใสของภาครัฐ ซึ่งมีหลักการและแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

1. ไม่ส่งเสริมให้เกิดการทุจริต โดยประชาชนร่วมกันปลูกฝังลูกหลานเยาวชนให้เกิด “คุณค่า (Value)” “สุจริต” ตั้งแต่เด็ก วมถึงสร้าง “ชุมชนสุจริต”

2. ส่งเสริมให้ประชาชนเป็นคนกล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง จนเกิดเป็นชุมชน ตำบล อำเภอ จังหวัด ที่ปลอดการทุจริต

3. ร้องเรียนเมื่อพบเห็นการทุจริตไปยังหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงาน ป.ป.ช. สำนักงาน ป.ป.ท. สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เป็นต้น

4. เรียงร้อยให้เกิดการยกเลิกกฎเกณฑ์กฎระเบียบแนวทางปฏิบัติ ที่เป็นภาระแก่ประชาชน และให้เปิดเผยข้อมูลของทางราชการให้ประชาชน ได้รับทราบ

5. สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การสร้างเครือข่ายภาคประชาชนด้วยกันเองหรือภาคเอกชน

6. การสร้างทัศนคติที่ถูกต้องและการให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการต่อต้านการทุจริตในทุกรูปแบบ

7. ต้องมีความมุ่งมั่นตั้งใจ เป็นผู้ที่มีจิตอาสา มีความเสียสละ อดทนกล้าหาญซื่อสัตย์สุจริตมีความโปร่งใสไม่ใช้อำนาจหน้าที่เพื่อการแสวงหา ประโยชน์ส่วนตนหรือประโยชน์ให้แก่พรรคพวกอย่างแท้จริง

8. ต้องแสวงหาความรู้ให้เท่าทันเทคนิคกลโกงการทุจริต ด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อเป็นองค์ความรู้ในการป้องกันและชี้เบาะแสการทุจริต

9. ฝึกระวังแจ้งเบาะแสในพื้นที่ที่เห็นว่าสุ่มเสี่ยงต่อการแสวงหา ผลประโยชน์ การสร้างเครือข่ายอาสาสมัครแจ้งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในพื้นที่ชุมชน

10. ปลุกฝัง สร้างจิตสำนึก ค่านิยมที่ดีในการป้องกันการทุจริต ให้แก่ประชาชน โดยเริ่มจากครอบครัวจนนำไปสู่การสร้างชุมชนที่เข้มแข็ง

11. สร้างแกนนำเครือข่ายที่เข้มแข็งในระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด เพื่อเป็นแกนนำในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เครือข่ายในแต่ละระดับ

12. คัดเลือกเครือข่ายภาคประชาชนที่มีความเข้มแข็งเป็นสายลับ ป.ป.ท. เพื่อทำงานเชิงลึกร่วมกับสำนักงาน ป.ป.ท.

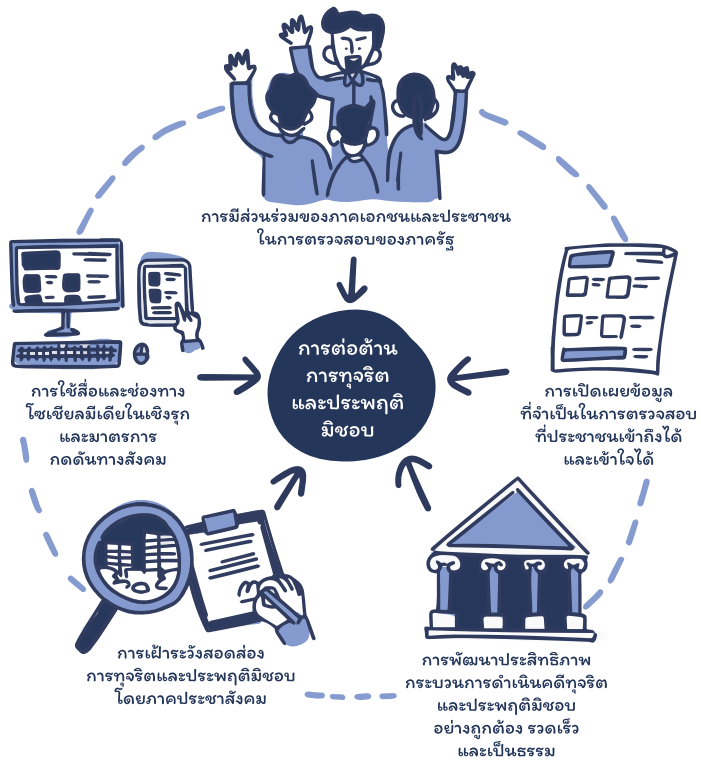
(4) การบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ

ภาคเอกชน และภาคประชาชน

1. จัดให้มีการแลกเปลี่ยนรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของสาธารณชน ทั้งภาคเอกชนและภาคประชาชน เพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงการทำงานร่วมกันของสำนักงาน ป.ป.ท. และสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. มีการประชาสัมพันธ์ผลงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนอย่างต่อเนื่อง
3. จัดตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานร่วม 3 ฝ่าย ประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการดำเนินงานขับเคลื่อนจัดกิจกรรมให้ความรู้ด้านการทุจริตในระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด
4. ควรมีการยกย่องเชิดชูเกียรติบุคคลตัวอย่าง/บุคคลต้นแบบด้านการทุจริตทั้งในหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อสร้างสังคมเชิดชูคนดี และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
5. ส่งเสริมให้ภาคประชาชนและภาคเอกชน สอดส่อง ฝ้าระวัง แจ้งเบาะแสการดำเนินงานของภาครัฐที่มีความเสี่ยงหรือมีโอกาสที่จะเกิดการทุจริต
6. ใช้ระบบการบริหารราชการภาครัฐแนวใหม่ที่สำคัญ 3 ประการ คือ
 - 1) การสร้างและพัฒนาเครือข่าย (Networking)
 - 2) การบังคับใช้กฎหมาย (Enforcement)
 - 3) ระบบการแจ้งเตือน (Warning)

7. การบูรณาการร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตเชิงรุก เช่น สำนักงาน ป.ป.ช. สำนักงาน ปปง. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน กรมสอบสวนคดีพิเศษ กองบังคับการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (บก.ปปป.) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ คณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) เป็นต้น

กลไกในการขับเคลื่อนการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

3.3 แนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกัน เพื่อมีส่วนร่วมในการต่อต้านการทุจริตหรือ แจ้งเบาะแสการทุจริตและประพฤติมิชอบ

1. เปิดช่องทางให้ประชาชนสามารถแจ้งเบาะแสดได้หลากหลายช่องทาง เช่น เว็บไซต์ สายด่วน กลุ่มไลน์ สังคมออนไลน์ (social media) กล้องรับความคิดเห็น และรับเรื่องร้องเรียนการทุจริตและประพฤติมิชอบประจำหน่วยงาน เป็นต้น

2. สนับสนุนให้ประชาชนรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มต่อต้านการทุจริต และประพฤติมิชอบ เช่น สร้างผู้นำชุมชนต้นแบบ อาสาสมัครป้องกันการทุจริต ประชาชนต้นแบบ เยาวชนรุ่นใหม่ไร้ทุจริต

3. จัดโครงการให้กับประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม เช่น อบรมให้ความรู้ สัมมนา ศึกษาดูงานเกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบ

4. ออกกฎหมายคุ้มครองพยานเพื่อรองรับสิทธิและความปลอดภัยของประชาชนในการคุ้มครองผู้ร้องเรียนและให้ประชาชนมีเสรีภาพในการแสดงออก รวมถึงให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันการทุจริต และประพฤติมิชอบ

5. ตั้งรางวัลนำจับ จัดทำใบประกาศ เชิดชูเกียรติให้กับผู้แจ้งเบาะแสการทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อสร้างแรงจูงใจและยกย่องคนดีในสังคม

6. ขยายการจัดตั้งเครือข่ายภาคประชาสังคมต่อต้านการทุจริต และประพฤติมิชอบของสำนักงาน ป.ป.ท. ให้ครบทั้ง 76 จังหวัด

3.4 การได้รับความคุ้มครองจากรัฐในการเข้ามา มีส่วนร่วมในการป้องกันการทุจริตและ ประพฤติมิชอบ

1. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน

และปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 131 ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช.

เห็นว่าคดีใดสมควรจัดให้มีมาตรการคุ้มครองช่วยเหลือแก่ผู้กล่าวหาผู้เสียหาย ผู้ทำคำร้อง ผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ ผู้ให้ถ้อยคำหรือผู้ที่แจ้งเบาะแสหรือข้อมูลใด เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ความคุ้มครองช่วยเหลือแก่บุคคลดังกล่าว โดยให้นำกฎหมาย ว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลมและให้อำนาจ ของรัฐมนตรีตามกฎหมายดังกล่าว เป็นอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการ ดำเนินการดังกล่าว ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจกำหนดมาตรการอื่นใด ที่สมควร เพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้ที่จะต้องได้รับการคุ้มครองช่วยเหลือ และมีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าหน้าที่อื่นช่วยดำเนินการ ตามที่จำเป็นได้

2. พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม การคุ้มครอง

ดูแลผู้กล่าวหา พยานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องการดำเนินการในเรื่องการกระทำทุจริตในภาครัฐ ซึ่งมีการคุ้มครองดูแลอยู่ 2 กรณี คือ

2.1 กรณีผู้กล่าวหาได้กล่าวหาด้วยวาจาและไม่ประสงค์จะเปิดเผยตน จะได้รับความคุ้มครอง โดยห้ามพนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. หรือผู้ใดเปิดเผยชื่อหรือที่อยู่ รวมทั้งหลักฐานอื่นใดที่เป็นสาระสำคัญของผู้กล่าวหา

2.2 กรณีผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย ผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ ผู้แจ้งเบาะแส หรือข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริตในภาครัฐหรือข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการ จะได้รับความคุ้มครองดูแลจากสำนักงาน ป.ป.ท. สามารถจัดให้มีมาตรการคุ้มครองบุคคลในเบื้องต้นได้ก่อนทันที เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นสมควรจัดให้มีมาตรการคุ้มครองช่วยเหลือแล้ว จึงจะดำเนินการคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญาต่อไป

3. แนวทางการคุ้มครองพยานของสำนักงาน ป.ป.ท.

(กองอำนวยการต่อต้านการทุจริต, 2569)

การดำเนินการคุ้มครองพยานของสำนักงาน ป.ป.ท. จะเป็นไปตามที่พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 53 บัญญัติว่า เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ สำนักงานอาจจัดให้มีมาตรการคุ้มครองเบื้องต้นสำหรับผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย ผู้ทำคำร้อง ผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ ผู้ให้ถ้อยคำ

หรือผู้ที่แจ้งเบาะแส หรือข้อมูลใดเกี่ยวกับการทุจริตในภาครัฐหรือข้อมูลอื่น อันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ตามระเบียบ ที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด และมาตรา 54 บัญญัติว่า ในกรณี ที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าคดีใดสมควรให้จัดให้มีมาตรการคุ้มครองช่วยเหลือ แก่บุคคลตามมาตรา 53 ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. แจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการให้มีมาตรการในการคุ้มครองบุคคลดังกล่าว โดยให้ถือว่า บุคคลดังกล่าวเป็นพยานที่มีสิทธิได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยการ คุ้มครองพยานในคดีอาญา ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. เสนอความเห็น ด้วยว่าสมควรใช้มาตรการทั่วไป หรือมาตรการพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการ คุ้มครองพยานในคดีอาญาสำหรับบุคคลดังกล่าวด้วย

พยานที่จะได้รับการคุ้มครองจากสำนักงาน ป.ป.ท. หมายความว่า ผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย ผู้ทำคำร้อง ผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ ผู้ให้ถ้อยคำ หรือผู้แจ้งเบาะแส ซึ่งจะมาให้หรือได้ให้ข้อเท็จจริงเบาะแส หรือข้อมูลใดเกี่ยวกับ การทุจริตในภาครัฐหรือข้อมูลอื่นอันเป็นประโยชน์ในการดำเนินการตามกฎหมาย ว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และให้หมายความรวมถึงบุคคลหรือผู้ถูกกล่าวหาซึ่งได้รับการกันไว้ เป็นพยานด้วย

แนวทางการคุ้มครองพยาน แบ่งออกเป็น 2 กรณี ดังนี้

1. การคุ้มครองพยานตามมาตรการคุ้มครองเบื้องต้นตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 53

ของสำนักงาน ป.ป.ท. จะเป็นวิธีการคุ้มครองพยานโดยใช้มาตรการคุ้มครองเบื้องต้นตามที่ระเบียบคณะกรรมการ ป.ป.ท. ว่าด้วยมาตรการคุ้มครองเบื้องต้นตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2554 กำหนดไว้ ซึ่งตามระเบียบดังกล่าวในข้อ 15 กำหนดวิธีการคุ้มครองตามมาตรการคุ้มครองเบื้องต้น ให้เจ้าพนักงานที่ได้รับมอบหมายดำเนินการให้การคุ้มครองความปลอดภัยให้เหมาะสมแก่สถานะและสภาพของพยาน และลักษณะของคดีที่เกี่ยวข้องรวมทั้งอำนาจเปลี่ยนแปลงการคุ้มครองความปลอดภัย โดยอาจดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(1) จัดเจ้าพนักงานเป็นชุดคุ้มครองความปลอดภัยให้กับพยานหรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยานให้ได้รับความปลอดภัย

(2) จัดให้พยานอยู่ในสถานที่เหมาะสมอันเป็นที่อยู่ประจำของพยานหรือบุคคลที่พยานไว้วางใจหรือส่วนราชการที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการคุ้มครองพยาน

(3) ปกปิดและรักษาความลับที่เกี่ยวข้องกับชื่อตัว ชื่อสกุล ที่อยู่ ภาพหรือข้อมูลอื่นที่สามารถระบุตัวพยานได้

(4) ดำเนินการอื่นใดเพื่อให้พยานได้รับความช่วยเหลือหรือได้รับการคุ้มครองตามที่เห็นสมควร โดยอาจประสานงานกับหน่วยงานอื่น ให้การคุ้มครองพยาน

พยานที่ได้รับการคุ้มครองจากสำนักงาน ป.ป.ท. จะมีสิทธิได้รับการคุ้มครองดูแลรักษาความปลอดภัยในชีวิตร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ชื่อเสียง ทรัพย์สิน สิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดของพยาน รวมทั้งบุคคลใกล้ชิด ทั้งก่อน ขณะ และหลังมาเป็นพยาน โดยจะมีกำหนดระยะเวลาในการคุ้มครองคราวละไม่เกิน 3 เดือน และรวมกันทั้งหมดต้องไม่เกิน 6 เดือน

โดยแนวทางคุ้มครองพยานตามมาตรการคุ้มครองเบื้องต้น ตามระเบียบคณะกรรมการ ป.ป.ท. ว่าด้วยมาตรการคุ้มครองเบื้องต้น ตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปราม การทุจริต พ.ศ. 2554 ประกอบคู่มือมาตรการคุ้มครองพยานเบื้องต้น ตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปราม การทุจริต พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2568 มีกระบวนการ ดังนี้

(1) การร้องขอให้มีการคุ้มครองพยานมี 3 กรณี คือ เจ้าพนักงาน เห็นเอง พยานร้องขอคุ้มครอง บุคคลอื่นใดซึ่งมีประโยชน์เกี่ยวข้องร้องขอ เมื่อมีการร้องขอเจ้าพนักงานจะทำการรับคำร้องและออกเลขคดีคำร้องขอ คุ้มครองพยานจะเป็นไปตามแบบของสำนักงาน ป.ป.ท. แบบ คบ. 1 คบ. 2 กำหนด และจะบันทึกข้อเท็จจริงประกอบการขอใช้มาตรการคุ้มครองฯ แบบ คบ. 3

(2) การพิจารณาคำร้องขอให้มีการคุ้มครองพยานและการรายงานผลการพิจารณาคำร้องพร้อมความเห็นเสนอเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ท. โดยเจ้าพนักงานผู้รับผิดชอบสำนวนเสนอผ่านผู้อำนวยการสำนัก/กอง พิจารณาเสนอความเห็น ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กรณี กรณีเร่งด่วนผู้อำนวยการสำนัก/กอง สามารถดำเนินการคุ้มครองชั่วคราว โดยแต่งตั้งเจ้าพนักงานเป็นชุดคุ้มครองชั่วคราว ภายในระยะเวลาไม่เกิน 15 วัน กรณีคำร้องทั่วไป เจ้าพนักงานจะบันทึกเสนอผู้อำนวยการสำนัก/กอง เสนอความเห็นต่อเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ท. เพื่อพิจารณานุมัติให้มีการคุ้มครองพยานเบื้องต้น ตามแบบ คบ. 6 โดยวิธีการคุ้มครองวิธีใดวิธีหนึ่งดังนี้ จัดเจ้าพนักงานคุ้มครอง จัดสถานที่ให้อยู่ในที่ที่เหมาะสม ปกปิดชื่อ ดำเนินการอื่น/ประสานหน่วยงานอื่นเพื่อให้การคุ้มครอง

(3) เมื่อเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีคำสั่งจัดให้มีการคุ้มครองพยานเบื้องต้น คราวละไม่เกิน 3 เดือน และรวมกันทั้งหมดต้องไม่เกิน 6 เดือน ตามระเบียบข้อ 13 เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ท. จะออกคำสั่งมอบหมายเจ้าพนักงานคุ้มครอง แบบ คบ. 8 จะมีหนังสือแจ้งคำสั่งตอบรับการคุ้มครองให้ผู้ร้องทราบ (แบบ คบ. 9) และจะจัดทำบันทึกข้อตกลงการคุ้มครองพยาน (แบบ คบ. 11) หลังจากนั้นจะดำเนินการคุ้มครองพยานโดยวิธีใดวิธีหนึ่งตามระเบียบข้อ 15 ซึ่งที่ผ่านมาจะใช้วิธีการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การคุ้มครองพยาน เช่น เจ้าพนักงานตำรวจท้องที่ที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนา ระเบียบข้อ 15 (4)

กรณีเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีคำสั่งไม่ให้การคุ้มครอง หรือให้การคุ้มครองพยานยุติลงตามระเบียบข้อ 22 เจ้าพนักงานมีหนังสือ แจ้งคำสั่งไม่ให้การคุ้มครองแจ้งให้ผู้ร้องทราบ แบบ คบ. 10 และผู้ร้องมีสิทธิ อุทธรณ์คำสั่งได้หากผู้ร้องไม่อุทธรณ์ยุติเรื่องการคุ้มครอง หากผู้ร้องอุทธรณ์คำสั่ง ให้เสนอต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาและมีคำสั่ง หากคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นชอบให้มีคำสั่งจัดให้มีการคุ้มครองพยาน หากไม่เห็นชอบจะมีคำสั่ง ไม่ให้การคุ้มครอง ตามระเบียบข้อ 23

กรณีเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นสมควรจัดให้พยาน ได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ให้เสนอคณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณามีความเห็น หากคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นชอบให้แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ) ดำเนินการ คุ้มครองพยานต่อไปหากคณะกรรมการ ป.ป.ท. ไม่เห็นชอบให้ยุติเรื่อง เป็นไปตามระเบียบฯ ข้อ 14

2. การคุ้มครองพยานตามพระราชบัญญัติมาตรการ ของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551

และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 54 จะเป็นกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่า คดีใดสมควรจัดให้มีมาตรการคุ้มครองช่วยเหลือแก่พยาน ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. แจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการให้มีมาตรการในการคุ้มครองบุคคลดังกล่าว โดยให้ถือว่าบุคคลดังกล่าวเป็นพยานที่มีสิทธิได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญา ซึ่งกรณีนี้จะเป็นการประสานส่งต่อพยานของสำนักงาน ป.ป.ท. ให้กับกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม เป็นผู้ดำเนินการคุ้มครองพยานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ซึ่งการดำเนินการคุ้มครองพยานตามมาตรการคุ้มครองเบื้องต้น จะมีค่าตอบแทนหรือค่าใช้จ่ายในการคุ้มครองพยานตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยค่าใช้จ่ายและวิธีการเบิกจ่ายตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2565 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2567

ในกรณีเกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย ชื่อเสียง ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดของพยาน หรือสามี ภรรยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด เพราะมีการกระทำผิดอาญาโดยเจตนา เนื่องจากการดำเนินการหรือการให้ถ้อยคำ หรือแจ้งเบาะแส หรือข้อมูล ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. พยานมีสิทธิยื่นคำร้องต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ เพื่อขอรับค่าตอบแทนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ประกอบระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วย ค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่พยาน สามี ภรรยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ของพยาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2565

นอกจากนี้ ยังมี **มาตรา 57/1** ซึ่งเป็นวิธีการคุ้มครองเจ้าหน้าที่รัฐกรณีถูกผู้บังคับบัญชาสั่งการให้ทำสิ่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยไม่ต้องรับโทษหากดำเนินการบางประการ

ก? ? เมื่อผู้บังคับบัญชา สั่งการให้กระทำความผิด เจ้าหน้าที่รัฐควรทำอย่างไร?

มาตรา 57/1 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดว่า ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เพราะถูกผู้บังคับบัญชาสั่งการให้ทำ ถ้าได้ดำเนินการดังต่อไปนี้ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

3.5 บทบาทของภาคส่วนต่าง ๆ ในการป้องกัน และต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ในการดำเนินงานขับเคลื่อนและเคลื่อนไหวการต่อต้านการทุจริตในสังคมไทยที่ผ่านมา มีหลายภาคส่วนที่ออกมาให้ข้อมูลจนนำไปสู่การเปิดเผยและดำเนินการตามกฎหมาย ซึ่งการจัดการทุจริตต้องดำเนินการบูรณาการร่วมกันทุกภาคส่วน โดยแต่ละภาคส่วนต่างทำหน้าที่ของตนซึ่งมีจุดประสงค์เดียวกันในการจัดและป้องกันการทุจริตได้แก่ ฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร สื่อมวลชน ภาคประชาสังคม สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) นักวิชาการหรือสถาบันการศึกษา รวมถึงภาคเอกชน

1. ฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

คดีที่ฝ่ายค้านเปิดโปง

คดีชุกหุ้น ปกปิดบัญชีทรัพย์สิน
ส.ป.ก. 4-01
ทุจริตจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ
จำนำข้าว
ส่วยเว็บพนัน
ทุนเทาข้ามชาติ & สแกมเมอร์

ขาดข้อมูลและ
การวิเคราะห์เชิงวิชาการ

เกี่ยวข้องกับการทุจริต
ข้ามรัฐบาล หรือการทุจริต
ในลักษณะเดียวกัน

การหลีกเลี่ยงการสร้างศัตรู
ทางการเมือง

2. สื่อมวลชน

สื่อมวลชนในปัจจุบันถือว่ามีผลสำคัญในลำดับต้น ๆ ที่ได้มีการเปิดเผยข้อมูล และเกาะติดการทุจริตประพฤติดมิชอบในกรณีสำคัญ ๆ หลายคดี เช่น สำนักข่าวอิศรา มติชนออนไลน์ ThaiPublica ช่อง 3HD รายการโหนกระแส รายการกรรมกรข่าว The Standard ช่อง 7HD รายการคอลัมน์หมายเลข 7 ด้านทุจริตตามติดกลโกง ช่อง NBT รายการกระแทะเปลือกคอร์ปชั่น เป็นต้น

ข้อจำกัด

- ต้องพึ่งพาเงินทุนหรืองบประมาณจากภาครัฐ / ฝ่ายการเมือง
- ขาดนักข่าวที่มีทักษะในการทำ Investigative Journalism
- ขาดกลไกในการกำกับดูแลมาตรฐานจรรยาบรรณของนักข่าว

3. ภาคประชาชน

บทบาทของประชาชนที่ผ่านมา

- ประท้วงขับไล่รัฐบาล พ.ศ. 2547 และ พ.ศ. 2557
- กรณีคลองด่านและกรณีทุจจริตยา
- การยกยอกเงินมัด-เงินทอนมัด
- ต่อต้านนโยบายที่ไม่โปร่งใส เช่น การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ การให้สัมปทานปิโตรเลียม การประมูลคลื่นความถี่

ข้อจำกัด

- รวมตัวกันในลักษณะเฉพาะกิจ
- ขาดงบประมาณ
- ขาดการร่วมมือจากภาคส่วนอื่น
- ขาดข้อมูลและการวิเคราะห์ที่น่าเชื่อถือ
- ถูกตั้งคำถามถึงวาระซ่อนเร้น (กรณีเคลื่อนไหวรายบุคคล)

4. ชุมชนออนไลน์

โอกาส

- คนทั่วไปมีช่องทาง "แฉ" มากขึ้น
- กลุ่มเป้าหมายของคนรับสารชัดเจนขึ้น

ความเสี่ยง

- ข้อมูลผิดพลาด ให้ร้าย
- ถูกฟ้องหมิ่นประมาท

กรณีที่พลังชุมชนออนไลน์เข้ามามีส่วนร่วม

Pantip	กรณี GT 200
Line	Traffy Fondue
Facebook	CSI LA Drama Addict โหนดกระแสมือ อิจัน ปฏิบัติการหมาเฝ้าบ้าน
Website	ACT Ai ภาชิไปไหน

5. ภาควิชาการ

หน่วยงานภาควิชาการ

ข้อจำกัด

- ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูล
- ขาดการขับเคลื่อนงานวิจัยเป็นเครือข่าย
- ไม่มีบทบาทในการตัดสินใจ

การประเมินสถานการณ์คอร์รัปชันไทย

- มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

การประเมินนโยบายสาธารณะ

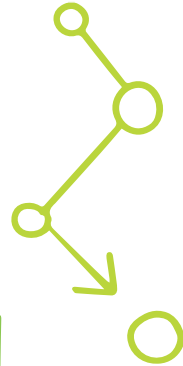
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI)
- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การตรวจสอบด้านวิศวกรรม

- วิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย

การตรวจสอบด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม

- มูลนิธิบูรณนิเวศ
- มูลนิธิสถาบันธรรมรัฐฯ
- สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
- วิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต

6. ภาคเอกชน

องค์กรภาคเอกชนที่มีบทบาทในการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ เช่น

- องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย)
- แนวร่วมต่อต้านคอร์รัปชันของภาคเอกชนไทย (CAC)
- มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด ภาคีเครือข่ายต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบของชาติ
- องค์กรเพื่อความโปร่งใสในประเทศไทย

4

กรณีศึกษา

และการประเมินผลกระทบ

ความเสี่ยงทุกริต

4.1 กรณีศึกษารูปแบบการทุจริต

เรื่องที่ 1 หัวหน้าศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศสั่งการหรือ
รู้เห็นให้ผู้ที่บังคับบัญชาเบิกเงินค่าตอบแทนการปฏิบัติงาน
นอกเวลาราชการอันเป็นเท็จ

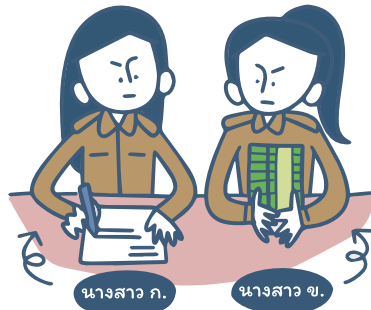
ที่มา : กองปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ 1

หัวหน้าศูนย์
เทคโนโลยีสารสนเทศ

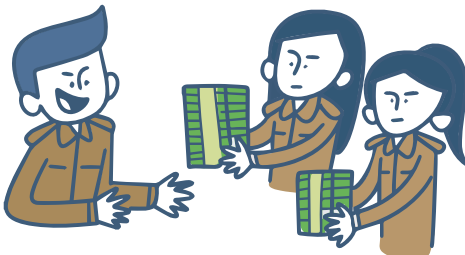
หัวหน้าศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ
สั่งการให้เจ้าหน้าที่
เซ็นชื่อและเบิกเงิน
ค่าตอบแทนการปฏิบัติงาน
นอกเวลาราชการ (OT) เกินจริง

นางสาว ก. และนางสาว ข.
รวบรวมเงินค่า OT

นางสาว ก.

นางสาว ข.

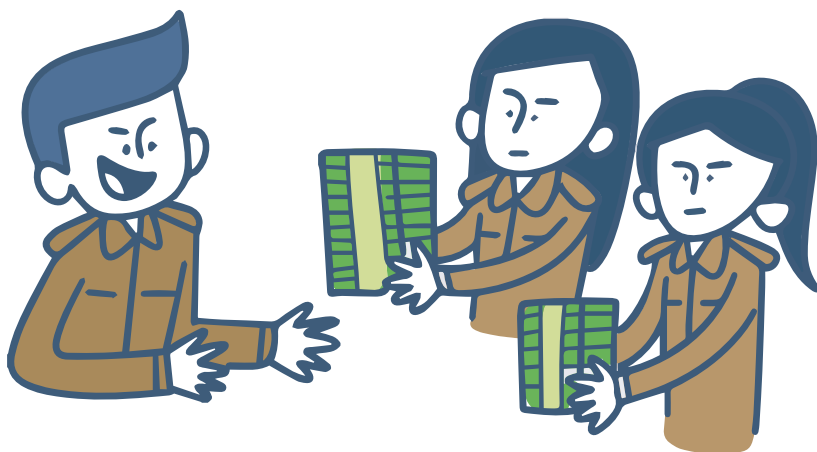
จากนั้นเจ้าหน้าที่ทั้ง 2 คน
ก็รวบรวมเงินแล้วนำไป
มอบให้ผู้ถูกกล่าวหาตามที่สั่งการ

(1) พฤติการณ์แห่งการกระทำผิด

1. คดีนี้ผู้ถูกกล่าวหาได้รับแต่งตั้งให้รักษาราชการ หัวหน้าศูนย์สารสนเทศ และรักษาการในตำแหน่งผู้จัดการศูนย์บริการร่วมแบบครบวงจร มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง มีหน้าที่ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ศูนย์สารสนเทศและศูนย์บริการร่วมแบบครบวงจรในวันเวลาราชการปกติ และการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ รวมทั้งลงลายมือชื่อเป็นผู้ควบคุมการปฏิบัติงานในเอกสารบัญชีลงเวลาการปฏิบัติราชการในวันเวลาราชการปกติและนอกเวลาราชการ

2. ผู้ถูกกล่าวหาสั่งการหรือรู้เห็นให้เจ้าหน้าที่ ผู้ใต้บังคับบัญชา ลงลายมือชื่อปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ และเบิกเงินค่าตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการที่ศูนย์สารสนเทศและศูนย์บริการร่วมแบบครบวงจร เกินกว่าความเป็นจริงและเป็นเท็จโดยมิชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ ตามจำนวนที่ผู้ถูกกล่าวหากำหนดและสั่งการ โดยมอบหมายให้นางสาว ก. และนางสาว ข. เป็นผู้เก็บรวบรวมเงินค่าตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการจากเจ้าหน้าที่แล้วนำไปมอบให้ผู้ถูกกล่าวหา โดยผู้ถูกกล่าวหา เป็นผู้เก็บรักษาเงินค่าตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการที่เบิกเกินความเป็นจริงและได้นำเงินที่เบิกเกินกว่าความเป็นจริงดังกล่าวไปเป็นประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ ประกอบกับได้ลงลายมือชื่อรับรองการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการของเจ้าหน้าที่ ทั้งที่ทราบว่ามีผู้ใต้บังคับบัญชาของตนมิได้ปฏิบัติงานนอกเวลาราชการจริง

3. ผู้ถูกกล่าวหาได้จัดทำเอกสารเบิกจ่ายเงินค่าตอบแทน การปฏิบัติงานนอกเวลาราชการต่อมหาวิทยาลัยอันเป็นเท็จ เป็นการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย โดยเบิกจ่ายเงินค่าจ้าง และค่าตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการเป็นเท็จตามเอกสาร การเบิกจ่ายเงินค่าตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการของ ลูกจ้างประจำ 9 ราย ลูกจ้างชั่วคราวรายเดือน 18 ราย ลูกจ้างชั่วคราวรายวัน 19 ราย รวม 46 ราย มูลค่าความเสียหายรวมเป็นเงินจำนวน 801,496.45 บาท (แปดแสนหนึ่งพันสี่ร้อยเก้าสิบหกบาทสี่สิบห้าสตางค์)

(2) รูปแบบการทุจริต

1. ผู้ถูกกล่าวหาหลังการหรือรู้เห็นให้เจ้าหน้าที่ผู้ใต้บังคับบัญชา ลงลายมือชื่อปฏิบัติงานนอกเวลาราชการและเบิกเงินค่าตอบแทน การปฏิบัติงานนอกเวลาราชการเกินกว่าความเป็นจริงและเป็นเท็จ โดยมีชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการตามจำนวนที่ผู้ถูกกล่าวหา กำหนดและสั่งการ

2. ผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้เก็บรักษาเงินค่าตอบแทนการปฏิบัติงาน นอกเวลาราชการที่เบิกเกินความเป็นจริง และได้นำเงินที่เบิกเกินกว่า ความเป็นจริงไปใช้เป็นประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ

3. มีการจัดทำเอกสารเบิกจ่ายเงินค่าตอบแทนการปฏิบัติงาน

นอกเวลาราชการอันเป็นเท็จ เป็นการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่สมควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย

(3) บทลงโทษ

โทษทางอาญา ผู้ถูกกล่าวหาที่มีความผิดตามกฎหมายประกอบด้วย

1. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ดังนี้

มาตรา 123/1 เจ้าหน้าที่รัฐปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต

2. ประมวลกฎหมายอาญา ดังนี้

(1) มาตรา 157 ความผิดฐานเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ

(2) มาตรา 162 ความผิดฐานเจ้าพนักงานรับรองเอกสารเท็จ โดยคดีนี้ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบภาค 1 ได้มีคำพิพากษาคดีหมายเลขแดงที่ อท 16/2566 พิพากษาว่า การกระทำของ

จำเลยเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 ซึ่งมีโทษหนักสุดรวม 46 กระทั่ง จำคุกกระทั่งละ 1 ปี ปรับกระทั่งละ 2,000 บาท รวมจำคุก 46 ปี ปรับ 92,000 บาท แต่จำเลยให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์ ลดโทษกึ่งหนึ่ง คงเหลือจำคุก 23 ปี ปรับ 46,000 บาท และจำเลยไม่เคยรับโทษมาก่อน จำเลยเข้าใจว่าสามารถนำเงินงบประมาณนอกเวลาราชการที่ได้รับนำไปบริหารจัดการตั้งศูนย์บริการร่วมแบบครบวงจรที่จำเลยรักษาการในตำแหน่งผู้จัดการที่ไม่มีอุปสรรคใดที่ผู้บังคับบัญชาให้จัดตั้งขึ้นเพื่อบริการนักศึกษา แต่ไม่มีงบประมาณ จำเลยจึงดำเนินการให้เจ้าหน้าที่เบิกเงินทำงานนอกเวลาราชการเป็นเท็จ แล้วยำเงินที่ได้รับไปดำเนินการบริหารจัดการศูนย์บริการร่วมแบบครบวงจร ปัจจุบันจำเลยอายุมากแล้ว การลงโทษจำคุกน่าจะไม่ใช่ประโยชน์ จึงให้รอการลงโทษไว้มีกำหนด 2 ปี

โทษทางวินัย พฤติการณ์ดังกล่าวถือเป็นความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง โดยมหาวิทยาลัย ก. ได้มีคำสั่งมหาวิทยาลัย ก. ลับ ที่ 3107/2559 ลงวันที่ 26 กันยายน 2559 ลงโทษไล่ออกจากราชการกับผู้ถูกกล่าวหา รายดังกล่าวแล้ว ตั้งแต่วันที่ 26 กันยายน 2559

(4) แนวทาง/มาตรการป้องกันการทุจริต

1. เหตุของแรงจูงใจในคดีนี้ เนื่องจากหน่วยงานได้จัดตั้งศูนย์บริการร่วมแบบครบวงจรเพื่อให้บริการนักศึกษา แต่ไม่มีงบประมาณดำเนินการ ทำให้ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งเป็นรักษาการในตำแหน่งผู้จัดการศูนย์บริการร่วมแบบครบวงจร ต้องการเงินเพื่อไปใช้ดำเนินการบริหารจัดการศูนย์บริการ

ดังนั้น **หน่วยงานควรมีการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรในการดำเนินงานให้หน่วยงานภายในอย่างเหมาะสมและเพียงพอกับภารกิจที่มอบหมายให้ดำเนินการ** โดยเฉพาะหน่วยงานที่ต้องให้บริการกับประชาชนหรือผู้รับบริการ ควรให้ความสำคัญเป็นลำดับแรก ๆ

2. หน่วยงานอาจนำระบบการลงเวลาปฏิบัติราชการด้วยเครื่องสแกนลายนิ้วมือมาใช้ พร้อมทั้งจัดทำประกาศหรือระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ แนวทาง และวิธีปฏิบัติราชการโดยระบบสแกนลายนิ้วมือเพื่อประกอบการรายงานการลงเวลาเข้า – ออก การปฏิบัติราชการของเจ้าหน้าที่ซึ่งจะทำให้สามารถตรวจสอบระยะเวลาการปฏิบัติงานในแต่ละวันของเจ้าหน้าที่ได้ ตลอดจนถึงช่วยให้สามารถลดปัญหาการทุจริตในการลงเวลาการทำงานของเจ้าหน้าที่ ทั้งปัญหาการลงชื่อและเวลาแทนกัน การสแกนบัตรแทนกันหรือการฝากลงชื่อและเวลาในวิธีการอื่น ๆ

3. ควรเพิ่มขึ้นตอนการตรวจสอบหรือสอบทานการทำงานของเจ้าหน้าที่ โดยอาจใช้วิธีการสุ่มตรวจเป็นระยะไม่แจ้งล่วงหน้า หรืออาจมีการแต่งตั้งคณะกรรมการกลางจากบุคคลที่มีได้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

เรื่องที่ 2 เจ้าพนักงานจัดเก็บรายได้ทุกริตเบียดบังเงินรายรับ ของ อบต.

ที่มา : กองกฎหมาย

นางสาว อ. รัชชาราชการ
แทน ผอ.กองการคลัง

นาง อ. ได้รับเงินค่าภาษี
หรือเงินอื่น ๆ ของอบต.

แต่ไม่นำเงินไปฝากเข้า
บัญชีเงินฝากของ อบต.

และเบียดบังเงินดังกล่าว
ไปเป็นของตนเอง
หรือผู้อื่นโดยทุกริต

(1) พฤติการณ์แห่งการกระทำผิด

คดีนี้ได้มีการกล่าวหา นาง ว. ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานจัดเก็บรายได้ระดับ 5 องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) แห่งหนึ่ง ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่รักษาราชการแทนผู้อำนวยการกองการคลัง กระทำการทุจริตในภาครัฐ โดยมีพฤติการณ์กล่าวคือ นาง ว. มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการจัดเก็บเงินได้ทุกประเภทของ อบต. โดยนาง ว. ได้รับเงินรายได้ซึ่งเป็นเงินค่าภาษีหรือเงินอื่นๆ ของ อบต. แล้วไม่นำเงินดังกล่าวไปฝากเข้าธนาคารซึ่งเป็นบัญชีเงินฝากของ อบต. โดยไม่ชอบด้วยระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการรับเงิน เบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งนาง ว. ได้เบียดบังเงินดังกล่าวไปเป็นของตนเองหรือผู้อื่นโดยทุจริต รวม 56 ครั้งเป็นเงินจำนวนทั้งสิ้น 309,143 บาท (สามแสนเก้าพันหนึ่งร้อยสี่สิบสามบาทถ้วน)

(2) รูปแบบการทุจริต

ผู้ถูกกล่าวหามีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการ**จัดเก็บเงินได้** **ทุกประเภท**ของ อบต. ได้**อาศัยโอกาส**ที่ตนมีอำนาจหน้าที่ดังกล่าว**รับเงินรายได้** ซึ่งเป็นเงินค่าภาษีหรือเงินอื่น ๆ ของ อบต. แล้ว**ไม่นำเงินดังกล่าวไปฝากเข้าบัญชี**เงินฝากของ อบต. โดยผู้ถูกกล่าวหาได้**เบียดบังเงิน**จำนวนดังกล่าว**ไปเป็นของตนโดยทุจริต** หรือเป็นการทุจริตในรูปของ**เจ้าพนักงานยกยอกรัพย์**

(3) บทลงโทษ

ความผิดทางอาญา ผู้ถูกกล่าวหาที่มีความผิดตามกฎหมายประกอบด้วย

1. ประมวลกฎหมายอาญา ดังนี้

(1) มาตรา 147 ความผิดฐานเจ้าพนักงานยกยอกทรัพย์

(2) มาตรา 157 ความผิดฐานเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ

2. พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ดังนี้

มาตรา 172 เจ้าหน้าที่รัฐปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต

โดยคดีนี้ ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบภาค 6 ได้มีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกจำเลย รวม 56 กระงง จำคุก 280 ปี แต่เนื่องจากจำเลยให้การรับสารภาพ จึงลดโทษให้ คงจำคุก 50 ปี และให้จำเลยคืนเงิน จำนวน 309,143 บาท ให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบล

ความผิดทางวินัย พฤติการณ์ดังกล่าวถือเป็นความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรงฐานการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มีควรได้

(4) แนวทาง/มาตรการป้องกันการทุจริต

1. หน่วยงานควรนำระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้แทนการจ่ายเงินสด เพื่อลดโอกาสในการทุจริตจากการถือครองเงินสดของเจ้าหน้าที่ และยังเป็นການอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในการรับบริการอีกด้วย

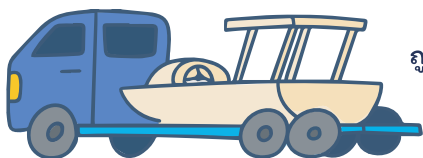
2. หน่วยงานต้องมีการตรวจสอบสถานะทางการเงินอย่างต่อเนื่องเป็นประจำและสม่ำเสมอ โดยเจ้าหน้าที่การเงินและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องตรวจสอบเอกสารเงินรายได้ทุกรายการโดยละเอียด มีเอกสารประกอบที่ถูกต้อง ครบถ้วน และรัดกุม รวมทั้ง**ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบที่เกี่ยวข้องโดยเคร่งครัด** ตลอดจน**มีการรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบทุกครั้ง**

3. ผู้บังคับบัญชาต้องกำกับ ดูแล ควบคุม และตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใต้บังคับบัญชาให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนดอย่างเคร่งครัด กรณีที่มีการปล่อยปละละเลยหรือไม่ควบคุมการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาให้รอบคอบรัดกุม ให้ถือเป็นความผิดทางวินัย

4. หน่วยงานอาจจัดให้มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเพื่อป้องกันการทุจริตจากการใช้ช่องว่างในการปฏิบัติงานในตำแหน่งเดิมเป็นเวลานาน โดยเฉพาะตำแหน่งงานเกี่ยวกับการเงิน การจัดเก็บรายได้ไม่ควรให้เจ้าหน้าที่เพียงคนเดียวปฏิบัติงานเป็นระยะเวลานาน

เรื่องที่ 3 ยักยอกทรัพย์สินของทางราชการ (รถยนต์ ตรวจการณ์) โดยอาศัยเหตุภัยพิบัติคลื่นยักษ์สึนามิ

ที่มา : สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เขต 8

รถยนต์ตรวจการณ์
ถูกคลื่นยักษ์สึนามิพัดติดเกาะ
ในอุทยานแห่งชาติ
หัวหน้าอุทยานจึงสั่งการ
ให้เคลื่อนย้ายเรือไปไว้ในพื้นที่จังหวัดอื่น

จากนั้นก็สั่งการ
ให้นาย น. ผู้ใต้บังคับบัญชา
แจ้งความเท็จว่าเรือได้สูญหายไป

และนำเรือไปใช้
เป็นประโยชน์ส่วนตัว

(1) พฤติการณ์แห่งการกระทำผิด

สืบเนื่องจากกรณีเกิดภัยพิบัติคลื่นยักษ์สึนามิ เป็นเหตุให้รถยนต์ตรวจการณ์ (สปีดโบ๊ท) ชนิดไฟเบอร์กลาส ขนาดความยาว 25 ฟุต พร้อมเครื่องยนต์มูลค่า 1,696,000 บาท (หนึ่งล้านหกแสนเก้าหมื่นหกพันบาทถ้วน) ถูกคลื่นยักษ์สึนามิพัดพาออกจากที่จอดมาติดค้างเกยอยู่บนเกาะในเขตอุทยานแห่งชาติแห่งหนึ่ง ต่อมาผู้ถูกกล่าวหาซึ่งดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารป่าไม้ 7 ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีอำนาจหน้าที่ควบคุมและกำกับดูแลการเบิกจ่ายพัสดุครุภัณฑ์ให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และอำนาจหน้าที่จัดการดูแลทรัพย์สินของทางราชการได้สั่งการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาชักลากเรือจากเกาะดังกล่าวมาขึ้นฝั่ง หลังจากนั้นได้นำเรือขึ้นเทรลเลอร์แล้วใช้รถยนต์ชักลากเทรลเลอร์ไปไว้ในพื้นที่จังหวัดอื่น และสั่งการให้นาย น. ผู้ใต้บังคับบัญชาไปแจ้งความต่อพนักงานสอบสวน เพื่อเป็นหลักฐานว่ารถยนต์ตรวจการณ์ดังกล่าวได้สูญหายไปเนื่องจากเหตุภัยพิบัติคลื่นยักษ์สึนามิ เพื่อเป็นหลักฐานในการจำหน่ายพัสดุของสำนักงานอุทยานแห่งชาติ แล้วได้นำเรือไปใช้เป็นประโยชน์ส่วนตัว

(2) รูปแบบการทุจริต

1. เป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่จัดการหรือรักษาทรัพย์สินเบียดบังเป็นของตนหรือยอมให้ผู้อื่นเอาทรัพย์สินนั้นเสีย เนื่องจากผู้ถูกกล่าวหาดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารป่าไม้ 7 ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าอุทยานแห่งชาติกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีอำนาจหน้าที่ควบคุมและกำกับดูแลการเบิกจ่ายพัสดุ ครุภัณฑ์ให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยพัสดุ พ.ศ. 2535 และอำนาจหน้าที่จัดการดูแลทรัพย์สินของทางราชการแต่กลับยกยอกทรัพย์สินของทางราชการคือ เรือยนต์ตรวจการณ์ ชนิดไฟเบอร์กลาส ขนาดความยาว 25 ฟุต พร้อมเครื่องยนต์ มูลค่า 1,696,000 บาท ไปเป็นของส่วนตัว

2. ใช้ช่องว่างโอกาสจากการเกิดเหตุภัยพิบัติทางธรรมชาติ
ขนาดใหญ่ กรณีคลื่นยักษ์สึนามิ ซึ่งเป็นเหตุการณ์สำคัญที่สร้างความเสียหายและความสูญเสียให้กับประเทศไทยอย่างมาก เป็นช่องทางในการยกยอกทรัพย์สินของทางราชการไปเป็นของตนโดยมิชอบ

3. เป็นเจ้าพนักงานใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ โดยสั่งการให้

ผู้ใต้บังคับบัญชาผู้เรือตรวจการณ์ลำดังกล่าว ก่อนนำเรือขึ้นเทรลเลอร์ สำหรับบรรทุกเรือไปเก็บไว้ที่บ้าน และได้สั่งการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาไปแจ้งต่อ พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรแห่งหนึ่ง เพื่อเป็นหลักฐานว่าเรือยนต์ตรวจการณ์ดังกล่าวสูญหายไป เนื่องจากเหตุภัยพิบัติคลื่นยักษ์สึนามิ เพื่อเป็นหลักฐานการจำหน่ายพัสดุของสำนักงานอุทยานแห่งชาติ ซึ่งถือว่าเป็นการแจ้งข้อความเท็จ ปกปิดข้อเท็จจริงถึงการมีอยู่ของเรือ

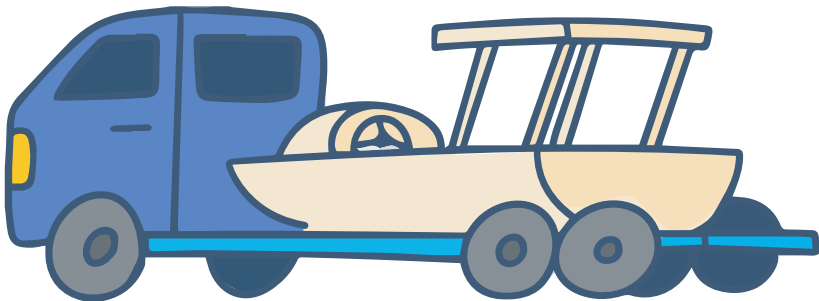
(3) บทลงโทษ

ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบภาค 8 ได้มีคำพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 147 (เดิม) และ 157 (เดิม) การกระทำของจำเลยเป็นกรรมเดียว ผิดกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษฐาน เป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่จัดการหรือรักษาทรัพย์เบียดบังเป็นของตนเอง หรือยอมให้ผู้อื่นเอาทรัพย์นั้นเสีย ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีโทษหนักที่สุด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 90 จำคุก 6 ปี และให้คืนหรือชดใช้เงิน จำนวน 1,696,000 บาท (หนึ่งล้านหกแสนเก้าหมื่นหกพันบาทถ้วน) แก่กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(4) แนวทาง/มาตรการป้องกันการทุจริต

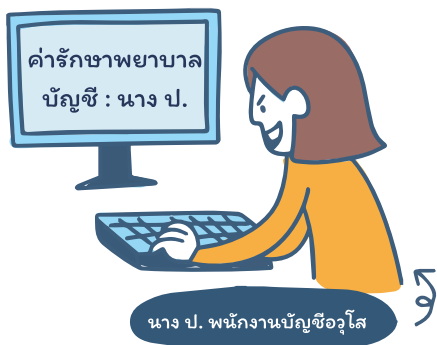
1. เมื่อเกิดเหตุภัยพิบัติขนาดใหญ่ที่มีความเสียหายมาก ในการตรวจสอบความเสียหายของทรัพย์สินของทางราชการ **ควรมีการแต่งตั้งกรรมการจากหน่วยงานอื่นร่วมตรวจสอบ เพื่อให้เกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ลดโอกาสและช่องทางการเบียดบังทรัพย์สินของทางราชการ โดยอ้างความเสียหายเกิดจากภัยธรรมชาติ**

2. **ควรมีการติดตั้งระบบ GPS เพื่อติดตาม ตรวจสอบ ตำแหน่งที่ตั้งของยานพาหนะหรือทรัพย์สินของทางราชการที่มีมูลค่าสูง** เพื่อป้องกันการสูญหาย หรือการนำไปใช้ประโยชน์ส่วนตัวโดยมิชอบ และใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ (Barcode) เพื่อช่วยให้ง่ายในการตรวจสอบวัสดุ ครุภัณฑ์ประจำปี

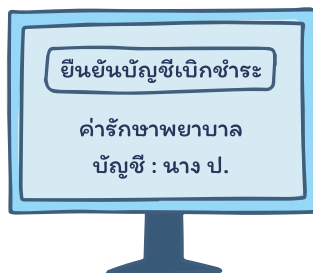
เรื่องที่ 4 พนักงานธนาคารจัดการเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาล เป็นแก๊งและเบียดบังเงินไปเป็นของตนเองโดยทุจริต

ที่มา : กองกฎหมาย

นาง ป. พนักงานบัญชีอาวุโส
แก้ไขข้อมูลค่ารักษาพยาบาล
ของพนักงาน
และเพิ่มหมายเลขบัญชีธนาคาร
ของตนเอง

ส่งข้อมูลที่แก้ไขเข้าสู่ระบบ
เพื่อให้จ่ายเงินไปยัง
บัญชีธนาคารของตนเอง

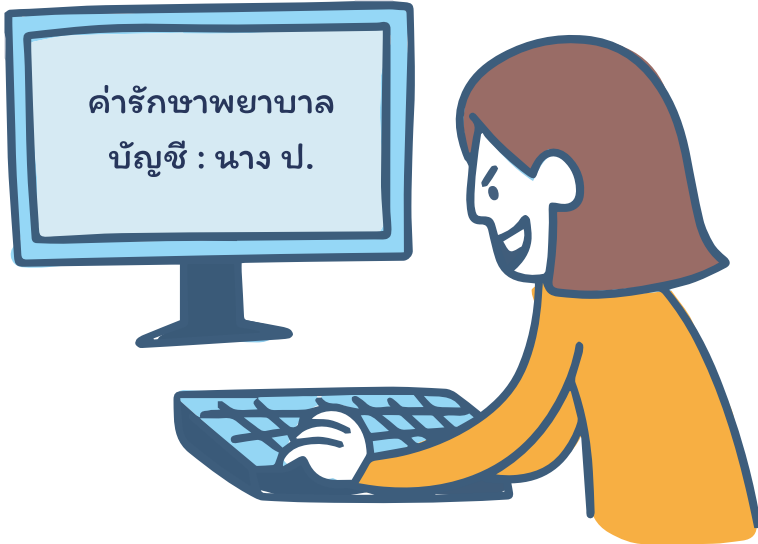
เบียดบังเงิน
ไปใช้ประโยชน์ส่วนตน

(1) พฤติการณ์แห่งการกระทำผิด

1. คดีนี้ผู้ถูกกล่าวหา คือ นาง ป. ซึ่งเป็นพนักงานบัญชีอาวุโส ส่วนค่าตอบแทนและสวัสดิการ ฝ่ายบริหารทรัพยากรบุคคล ธนาคาร อ. ได้กระทำการทุจริตในภาครัฐ โดยมีพฤติการณ์ คือ นาง ป. มีหน้าที่จัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาลของพนักงานธนาคารอ. ได้อาศัยโอกาสที่ตนมีอำนาจหน้าที่ดังกล่าว ทำการบันทึกข้อมูลค่ารักษาพยาบาลลงในระบบ HR Net ก่อนที่ธนาคารจะอนุมัติค่ารักษาพยาบาลด้วยการเพิ่มเติมหมายเลขบัญชีธนาคารแห่งหนึ่งของผู้ถูกกล่าวหา และเพิ่มเติมจำนวนเงินที่จะเบิกจ่ายอันเป็นเท็จ โดยไม่มีใบคำขอเบิกเงินและหลักฐานใบเสร็จรับเงินของสถานพยาบาล

2. ผู้ถูกกล่าวหาได้ทำการแก้ไขเพิ่มเติมรายการหลังจากที่ธนาคารได้อนุมัติการเบิกค่ารักษาพยาบาลให้กับพนักงานธนาคารแล้ว โดยเพิ่มเติมหมายเลขบัญชีธนาคารของผู้ถูกกล่าวหาและเพิ่มเติมจำนวนเงินที่เบิกจ่ายอันเป็นเท็จลงในไฟล์ข้อมูล Text และนำไฟล์ข้อมูล Text ที่แก้ไขเพิ่มเติมส่งเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์หลักของธนาคาร เพื่อให้ฝ่ายปฏิบัติการโอเพอเรเตอร์ (Operator) มีการจ่ายเงินตามระบบคอมพิวเตอร์ไปยังหมายเลขบัญชีธนาคารและจำนวนเงินที่ผู้ถูกกล่าวหาเพิ่มเติมดังกล่าว ทั้งที่ธนาคารไม่ได้มีการอนุมัติแต่อย่างใด แล้วผู้ถูกกล่าวหาเบียดบังเงินจำนวนหนึ่งไปเป็นประโยชน์ส่วนตนโดยทุจริต จำนวน 562 ครั้ง มูลค่าความเสียหายรวมเป็นเงินทั้งสิ้น 121,323,843.63 บาท (หนึ่งร้อยยี่สิบเอ็ดล้านสามแสนสองหมื่นสามพันแปดร้อยสี่สิบสามบาทหกสิบสามสตางค์)

(2) รูปแบบการทุจริต

ผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้จัดทำข้อมูลการเบิกจ่ายคำรักษาพยาบาลของพนักงานธนาคารแห่งหนึ่ง ได้อาศัยโอกาสที่ตนมีอำนาจหน้าที่ดังกล่าวทำการแก้ไขเพิ่มเติมรายการเบิกคำรักษาพยาบาล และเพิ่มเติมจำนวนเงินที่จะเบิกจ่ายอันเป็นเท็จ โดยไม่มีใบคำขอเบิกเงิน และหลักฐานใบเสร็จรับเงินของสถานพยาบาล เพื่อให้ฝ่ายปฏิบัติการโอเพอร์เรเตอร์ (Operator) จ่ายเงินไปยังหมายเลขบัญชีธนาคารของผู้ถูกกล่าวหาตามจำนวนเงินที่ผู้ถูกกล่าวหาได้ทำการเพิ่มเติมขึ้นมา ทั้งที่ธนาคารไม่ได้มีการอนุมัติแต่อย่างใด แล้วผู้ถูกกล่าวหาเบียดบังเงิน**จำนวนดังกล่าว**ไปเป็นประโยชน์ส่วนตัวโดยทุจริต****

(3) บทลงโทษ

ความผิดทางอาญา ผู้ถูกกล่าวหาที่มีความผิดตาม **พ.ร.บ.** ว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ **พ.ศ. 2502** ดังนี้

1. มาตรา 4 พนักงานมีหน้าที่จัดการทรัพย์สินเบียดบังทรัพย์สินไปเป็นของตนหรือของผู้อื่นโดยทุจริต

2. มาตรา 8 พนักงานมีหน้าที่จัดการทรัพย์สินใช้อำนาจในหน้าที่โดยทุจริตอันเป็นการเสียหายแก่หน่วยงาน

โดยคดีนี้ ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง ได้มีคำพิพากษาให้จำเลยมีความผิดตาม **พ.ร.บ. ว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2502 มาตรา 4 มาตรา 8** การกระทำของจำเลยเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ให้ลงโทษทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 91 เป็นการกระทำความผิดเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท แต่ทั้งสองบทมีโทษเท่ากัน **ให้ลงโทษฐานเป็นพนักงานมีหน้าที่ซื้อ ทำจัดการและรักษาทรัพย์สินใด เบียดบังทรัพย์สินนั้นเป็นของตนโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 90 รวม 562 กระงะง จำคุกกระงะงละ 5 ปี รวมจำคุก 2,810 ปี จำเลยให้การรับสารภาพ**เป็นประโยชน์แก่การพิจารณามีเหตุบรรเทาโทษลดโทษให้กึ่งหนึ่ง คงจำคุก 1,405 ปี แต่เมื่อรวมโทษจำคุกทุกกระทงแล้ว**ให้จำคุก 50 ปี ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 91 (3)**

ให้จำเลยคืนทรัพย์สินหรือใช้ราคาทรัพย์สินที่ยังไม่ได้คืนแก่ธนาคาร อ.

ผู้เสียหายเป็นจำนวน 121,323,843.63 บาท (หนึ่งร้อยยี่สิบเอ็ดล้าน

สามแสนสองหมื่นสามพันแปดร้อยยี่สิบสามบาทหกสิบสามสตางค์)

ความผิดทางวินัย พฤติการณ์ดังกล่าวถือเป็นความผิดวินัย
อย่างร้ายแรง ฐานทุจริตต่อหน้าที่

(4) แนวทาง/มาตรการป้องกันการทุจริต

1. หน่วยงานไม่ควรมอบหมายให้บุคคลเดียวกันปฏิบัติหน้าที่ในเรื่องการเงินที่ซ้ำซ้อนกับหลายหน้าที่ อันเป็นช่องทางทำให้เกิดการทุจริตได้ง่าย รวมทั้งหน่วยงานอาจมีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ด้านการเงินและบัญชีด้านพัสดุ และการจัดซื้อจัดจ้าง เพื่อให้เจ้าหน้าที่ได้เรียนรู้งานในหน้าที่อื่นได้อย่างหลากหลายและเป็นการป้องกันการทุจริตจากการใช้ช่องว่างในการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งดังกล่าวเป็นเวลานาน

2. เจ้าหน้าที่การเงิน/ตรวจสอบภายในของหน่วยงาน ควรตรวจสอบเอกสารการเบิกจ่ายเงินในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมเงินค่าสวัสดิการต่าง ๆ รวมทั้งรายการอื่น ๆ **ทุกรายการโดยละเอียด และมีเอกสารประกอบการเบิกจ่ายที่ครบถ้วน **รัดกุม และให้ปฏิบัติตามระเบียบที่เกี่ยวข้องโดยเคร่งครัดก่อนเบิกจ่ายเงิน** โดยเจ้าหน้าที่การเงินหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต้องรายงานผลการเบิกจ่ายเงิน พร้อมกับหลักฐานยืนยันการจ่ายเงินให้กับผู้มีสิทธิได้รับโดยถูกต้อง ให้ผู้บังคับบัญชา**

ทราบทุกครั้งที่มีการจ่ายเงินและหน่วยงานต้องดำเนินมาตรการทางวินัยแก่เจ้าหน้าที่ที่ปรากฏพฤติการณ์ทุจริตทันที

3. หน่วยงานควรมีการวางแผนและกำหนดให้มีระบบการควบคุมภายในที่รัดกุม ควรเพิ่มขึ้นตอนการตรวจสอบหรือสอบทานการทำงานของเจ้าหน้าที่ โดยผู้บังคับบัญชาทุกระดับต้องกำกับ ดูแล ควบคุม และตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใต้บังคับบัญชาให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนดอย่างเคร่งครัด กรณีที่มีการปล่อยปละละเลยหรือไม่ควบคุมการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาให้รอบคอบรัดกุม ให้ถือเป็นความผิดทางวินัย รวมทั้งอาจใช้วิธีการสุ่มตรวจเป็นระยะ โดยไม่แจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบล่วงหน้า หรืออาจมีการแต่งตั้งคณะกรรมการกลางจากบุคคลที่ไม่ได้มีส่วนได้ส่วนเสียในการปฏิบัติงานเข้าร่วมตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

4. หน่วยงานควรมีการจัดทำสื่อและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ความเข้าใจและสร้างความตระหนักให้แก่บุคลากรในเรื่องกฎ ระเบียบ และโทษจากการทุจริตทั้งทางปกครอง วินัย และอาญา รวมทั้งมีกรณีศึกษาหรือตัวอย่างพฤติกรรมที่เคยถูกลงโทษทางวินัยและอาญาให้แก่ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน ได้รับทราบผ่านช่องทางต่าง ๆ ของหน่วยงาน

เรื่องที่ 5 เจ้าหน้าที่เทศกิจสำนักงานเขต ก. เรียกปรับเงิน

ที่มา : กองปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ 4

นาย ก. หัวหน้าชุดสายตรวจบังคับชุด xxxx ฝ่ายเทศกิจ นำเจ้าหน้าที่เทศกิจเข้ายึดเครื่องปั่นไฟ และรถตักหน้าชุดหลังของบริษัท A ที่กำลังวางท่อประปาอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

จากนั้นก็เรียกให้บริษัท A จ่ายเงินเป็นรายเดือน ทั้งโอนเงินเข้าบัญชีและจ่ายเป็นเงินสด

(1) พฤติการณ์แห่งการกระทำผิด

คดีนี้เกิดขึ้นระหว่างเดือนมกราคม 2554 ถึงเดือนตุลาคม 2554 ที่สำนักงานเขต ก. โดยขณะนั้น ผู้ถูกกล่าวหาดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่ปกครอง 4 ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าสายตรวจบังคับชุด XXXX ฝ่ายเทศกิจ สำนักงานเขต ก. ได้นำเจ้าหน้าที่เทศกิจเข้ายึดทรัพย์สิน เครื่องปั้น และรถตัดหญ้าชุดหลัง (JBC) ที่ใช้ในการวางท่อประปาของบริษัท A จำกัด ซึ่งได้เข้าทำงานในพื้นที่สำนักงานเขต ก. ไปไว้ที่สำนักงานเขต ก. เพื่อขอให้บริษัท A จำกัด จ่ายเงินให้กับผู้ถูกกล่าวหา เป็นรายเดือน เดือนละ 8,000 บาท โดยโอนเงินเข้าบัญชีธนาคาร B สาขา C บัญชีประเภทออมทรัพย์ จำนวน 2 ครั้ง และหลังจากนั้นจ่ายเป็นเงินสดอีก จำนวน 7 ครั้ง คือ ตั้งแต่เดือนเมษายน - ตุลาคม 2554 รวมเป็นเงินทั้งสิ้น จำนวน 72,000 บาท (เจ็ดหมื่นสองพันบาทถ้วน)

(2) รูปแบบการทุจริต

1. ผู้ถูกกล่าวหาดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่ปกครอง 4 ฝ่ายเทศกิจ สำนักงานเขต ก. ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าสายตรวจบังคับชุด XXXX มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดระเบียบหาบเร่-แผงลอย การตรวจตราจับกุมผู้กระทำความผิดฐานทิ้งมูลฝอยหรือสิ่งปฏิกูลในที่สาธารณะ สถานสาธารณะหรือทางน้ำสาธารณะ ฯลฯ รวมทั้งการตรวจและบังคับการเกี่ยวกับการรुक้าที่สาธารณะ การตรวจพบการกระทำความผิดเฉพาะหน้า ซึ่งอยู่ในอำนาจของกรุงเทพมหานคร โดยผู้ถูกกล่าวหาได้ใช้อำนาจโดยมิชอบนำเจ้าหน้าที่เทศกิจเข้ายึดทรัพย์สิน เครื่องปั้น และรถตัดหญ้าชุดหลัง (JBC) ซึ่งใช้ในการวางท่อประปาของบริษัท A โดยที่บริษัท A มิได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 แต่อย่างใด

2. ผู้ถูกกล่าวหาได้ขอให้บริษัท A ไปติดต่อตกลงในการจ่ายเงินให้กับผู้ถูกกล่าวหาเป็นรายเดือน เดือนละ 8,000 บาท โดยวิธีการโอนเข้าบัญชีธนาคาร B สาขา C บัญชีประเภทออมทรัพย์ ชื่อบัญชี นางสาว D ซึ่งเป็นบุตรสาวของผู้ถูกกล่าวหา จำนวน 2 ครั้ง และหลังจากนั้นจ่ายเป็นเงินสดอีกจำนวน 7 ครั้ง ครั้งละ 8,000 บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้นที่ผู้ถูกกล่าวหาเรียกเก็บจากบริษัท A จำนวน 72,000 บาท (เจ็ดหมื่นสองพันบาทถ้วน)

(3) บทลงโทษ

ความผิดทางอาญา

ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลางได้มีคำพิพากษาให้จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 จำคุก 5 ปี จำเลยให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษลดโทษให้กึ่งหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 คงเหลือจำคุก 2 ปี 6 เดือน

ความผิดทางวินัย

พฤติการณ์ทุจริตดังกล่าวถือเป็นความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรงตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 8 ประกอบพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 มาตรา 85 (1) (7)

(4) แนวทาง/มาตรการป้องกันการทุจริต

1. **หน่วยงานควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และคู่มือการให้บริการประชาชนให้ละเอียดทุกขั้นตอน** โดยระบุถึงขั้นตอนการทำงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และสิ่งที่ประชาชนต้องดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ รวมทั้ง **เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบผ่านสื่อช่องทางต่าง ๆ** โดยอาจมี QR code ให้ประชาชนสามารถสแกนเพื่อศึกษาคู่มือดังกล่าวและมีช่องทางการร้องเรียนหรือการให้ข้อเสนอแนะกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและสาธารณชน ณ จุดบริการต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนที่มาใช้บริการสามารถตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่ได้ในทุกขั้นตอนและเป็นการป้องกันการเรียกรับผลประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ ของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานอีกด้วย
2. **หน่วยงานควรเพิ่มขั้นตอนการตรวจสอบหรือสอบทานการทำงานของเจ้าหน้าที่ โดยอาจใช้วิธีการสุ่มตรวจเป็นระยะโดยไม่แจ้งให้ทราบล่วงหน้า** หรืออาจมีการแต่งตั้งคณะกรรมการกลางจากบุคคลที่มีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่
3. **หน่วยงานอาจจัดให้มีการสลับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ในกรปฏิบัติหน้าที่** เพื่อให้เจ้าหน้าที่ได้เรียนรู้งานในหน้าที่อื่นได้อย่างหลากหลายและเป็นการป้องกันการทุจริตจากการใช้ช่องว่างในการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งดังกล่าวเป็นเวลานาน

4. ควรมีการจัดทำสื่อและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ความเข้าใจและสร้างความตระหนักรู้ให้แก่บุคลากรในเรื่องกฎระเบียบและโทษจากการทุจริตทั้งทางปกครอง วินัย และอาญา รวมทั้งมีกรณีศึกษาหรือตัวอย่างพฤติกรรมที่เคยถูกลงโทษทางวินัยและอาญาให้แก่ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานได้รับทราบผ่านช่องทางต่าง ๆ ของหน่วยงาน

5. กรณีของเจ้าหน้าที่รัฐเรียกรับเงิน คดีส่วนใหญ่จะไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด เนื่องจากเป็นการให้โดยสมประโยชน์ระหว่างทั้งสองฝ่าย คือ ผู้ให้กับผู้รับ แต่คดีนี้ผู้กล่าวหาเป็นตำรวจและเป็นลูกเขยของบริษัทผู้เสียหาย จึงมีการวางแผนอัดคลิปเสียงและโอนเงินเข้าบัญชีลูกสาวผู้ถูกกล่าวหา ดังนั้นแนวทางในการป้องกันการทุจริตสำหรับกรณีนี้ อาจ**ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เสียหาย หรือเครือข่ายภาคประชาชนเพื่อคอยสอดส่องและแจ้งเบาะแสการกระทำการทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐ** เพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องสามารถรวบรวมพยานหลักฐานในการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดได้

เรื่องที่ 6 ปลอมแปลงเช็คเพื่อเบียดบังเงินไปเป็นประโยชน์ส่วนตัว

ที่มา : สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เขต 3

นาง 1 และนาย 2 (สามี) ร่วมกันแก้ไขผู้รับเงินในเช็คจาก "อบต. โดคสะอาด" เป็น "ชอปปิ้ง โดคสะอาดพาณิชย์"

นาย 2 (สามี) เป็นเจ้าของบัญชี "ชอปปิ้ง โดคสะอาดพาณิชย์"

ทั้งคู่นำเช็คไปขึ้นเงิน กระทำการเบียดบังเงินไปใช้ประโยชน์ส่วนตน

(1) พฤติการณ์แห่งการกระทำผิด

คดีนี้เกิดขึ้นระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2546 – สิงหาคม 2553 ที่องค์การบริหารส่วนตำบลโคกสะอาด (อบต.โคกสะอาด) โดยผู้ถูกกล่าวหาที่ 1 ดำรงตำแหน่งเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีระดับ 4 และผู้ถูกกล่าวหาที่ 2 เป็นราษฎรสามมีผู้ถูกกล่าวหาที่ 1 ได้ร่วมกันเติมข้อความในเช็ค ซึ่งได้รับอนุมัติให้จ่ายให้กับ อบต. โคกสะอาด โดยใช้ชื่อบัญชี “อบต. โคกสะอาด” ผู้ถูกกล่าวหาทั้งสองได้ร่วมกันแก้ไขเพิ่มเติมข้อความชื่อผู้รับเงินในเช็ค จากชื่อ “อบต. โคกสะอาด” เป็น “ชอบตั้งโคกสะอาดพาณิชย์” โดยชื่อผู้รับเงินบัญชีดังกล่าวมีผู้ถูกกล่าวหาที่ 2 เป็นเจ้าของบัญชีแล้วผู้ถูกกล่าวหาทั้งสองได้กระทำการเบียดบังเงินไปเป็นประโยชน์ส่วนตัว จำนวน 5 ครั้ง รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 11,450,000 บาท (สิบเอ็ดล้านสี่แสนห้าหมื่นบาทถ้วน)

(2) รูปแบบการทุจริต

ผู้ถูกกล่าวหาที่ 1 และผู้ถูกกล่าวหาที่ 2 ซึ่งเป็นสามีผู้ถูกกล่าวหาที่ 1 ได้ร่วมกันเติมข้อความในเช็ค ซึ่งได้รับอนุมัติให้จ่ายให้กับ อบต. โคกสะอาด โดยใช้ชื่อบัญชี “อบต. โคกสะอาด” ผู้ถูกกล่าวหาทั้งสองได้ร่วมกันแก้ไขเพิ่มเติมข้อความ ชื่อผู้รับเงินในเช็ค จากชื่อ “อบต. โคกสะอาด” เป็น “ชอบตั้งโคกสะอาดพาณิชย์” (เพิ่มพยัญชนะและสระ ช ช้าง หน้า อ อ่าง เต็มไม้หั่นอากาศ และไม้โท บน ต เต่า เขียน ง ู ทั้บจุดข้างหลัง หลัง ต เต่า และเติมคำว่า พาณิชย์ ทำยคำว่าโคกสะอาด) ซึ่งบัญชีชื่อผู้รับเงิน “ชอบตั้งโคกสะอาดพาณิชย์” ของธนาคารกรุงไทย สาขา ก. มีผู้ถูกกล่าวหาที่ 2 เป็นเจ้าของบัญชี และได้เปิดบัญชีในวันที่ 14 ธันวาคม 2552 ณ สาขาดังกล่าว แล้วผู้ถูกกล่าวหาทั้งสองได้กระทำการเบียดบังเงินจำนวนดังกล่าวไปเป็นประโยชน์ส่วนตัว โดยกระทำความผิดลักษณะเดียวกัน จำนวน 5 ครั้ง รวมมูลค่าความเสียหายเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 11,450,000 บาท (สิบเอ็ดล้านสี่แสนห้าหมื่นบาทถ้วน)

(3) บทลงโทษ

ความผิดทางอาญา

ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบภาค 3 ได้มีคำพิพากษาที่ 39/2563 ให้จำเลยที่ 1 มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 147 มาตรา 157 และมาตรา 161 ต่างกรรมต่างวาระ โดยมีจำเลยที่ 2 เป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิด ลงโทษจำเลยที่ 1 มีกำหนด 12 ปี 6 เดือน ลงโทษจำเลยที่ 2 มีกำหนด 7 ปี 16 เดือน และให้จำเลยทั้งสองร่วมกันคืนหรือชดใช้เงินจำนวน 8,532,000 บาท (แปดล้านห้าแสนสามหมื่นสองพันบาทถ้วน) แก่องค์การบริหารส่วนตำบลโคกสะอาด (จำเลยได้โอนเงินให้กับหน่วยงานบางส่วนก่อนหลบหนี)

(4) แนวทาง/มาตรการป้องกันการทุจริต

1. หน่วยงานต้องมีการตรวจสอบสถานะทางการเงินอย่างต่อเนื่องเป็นประจำและสม่ำเสมอ โดยกรณีนี้จะเห็นได้ว่าหากมีการตรวจสอบสถานะทางการเงินเป็นประจำ หน่วยงานอาจจะตรวจสอบพบว่า มีเงินหายจากระบบไปตั้งแต่ครั้งแรก ๆ แต่กลับปล่อยปละละเลยให้เกิดการกระทำทุจริตได้หลายครั้ง

2. หน่วยงานไม่ควรมอบหมายให้บุคคลคนเดียวกับ
ปฏิบัติหน้าที่ในเรื่องการเงินที่ซ้ำซ้อนกับหลายหน้าที่ อันเป็นช่องทางให้เกิดการทุจริตได้ง่าย

3. ผู้มีอำนาจลงนามในเช็คต้องตรวจสอบเช็คให้ละเอียด รอบคอบ ว่าเจ้าหน้าที่ที่จัดทำเช็คได้ ชัดฆ่าคำว่า “หรือผู้ถือ” “หรือตามคำสั่ง” ออกและขีดคร่อมเรียบร้อยหรือไม่ และระบุชื่อผู้รับเงินอย่างชัดเจน และเมื่อเขียนชื่อผู้รับเงินเสร็จแล้ว ต้องตรวจดูว่าการเขียนหรือพิมพ์จำนวนเงินในเช็คที่เป็นตัวอักษร มีช่องว่างที่จะเขียนหรือพิมพ์จำนวนเงินเพิ่มเติมได้หรือไม่ และเช็คต้องขีดเส้นขีดชื่อผู้รับเงินทั้งด้านหน้าและด้านหลังเรียบร้อยหรือไม่ เพื่อเป็นการปิดโอกาสไม่ให้เกิดการแก้ไขเช็คได้

4. เจ้าหน้าที่การเงินหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต้องรายงานผลการเบิกจ่ายเงิน พร้อมหลักฐานยืนยันการจ่ายเงินให้กับผู้มีสิทธิได้รับเงินโดยถูกต้องให้ผู้บังคับบัญชาทราบทุกครั้งที่มีการจ่ายเงิน

5. ผู้บังคับบัญชาทุกระดับต้องกำกับดูแล ควบคุมและตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใต้บังคับบัญชาให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนดอย่างเคร่งครัด โดยเมื่อผู้บังคับบัญชาพบเห็นข้อบกพร่อง ต้องดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่องในการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาทันที กรณีที่มีการปล่อยปละละเลยให้ถือเป็นความผิดทางวินัย

6. จากการตรวจสอบมูลเหตุจูงใจในการกระทำการทุจริตพบว่าผู้ถูกกล่าวหาเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในการเล่นการพนัน ดังนั้นหน่วยงานจึงควรหมั่นตรวจสอบเจ้าหน้าที่ที่มีพฤติกรรมในลักษณะดังกล่าว โดยเฉพาะในรายที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในเรื่องการจัดการเงินหรือทรัพย์สินของหน่วยงาน

4.2 การประเมินความเสี่ยงการทุจริต (Corruption Risk Assessment) (กองบริหารความเสี่ยง และสกัดกั้นการทุจริตในภาครัฐ, 2569)

(1) แนวคิดการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

สืบเนื่องจากที่นายกรัฐมนตรีได้เห็นชอบตามข้อเสนอของสำนักงาน ป.ป.ท. ให้รัฐบาลประกาศให้ปี พ.ศ. 2560 เป็นปีแห่งการอำนวยความสะดวกทางธุรกิจ ต่อต้านการรับสินบนทุกรูปแบบ ประกอบกับแผนปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (พ.ศ. 2561 - 2565) ประเด็นปฏิรูปที่ 2 ด้านการป้องกันและปราบปราม ได้กำหนดให้ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) ดำเนินการวางระบบการประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตประพฤติมิชอบในส่วนราชการเป็นประจำทุกปี สำนักงาน ป.ป.ท. จึงเป็นหน่วยงานหลักในการผลักดัน และขับเคลื่อนให้หน่วยงานภาครัฐต้องทำการวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงการทุจริต ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561

ดังนั้น เพื่อเป็นการยกระดับการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ให้สามารถขับเคลื่อนการดำเนินการเพื่อนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำนักงาน ป.ป.ท. ยังได้มีการพัฒนาเกณฑ์การประเมินเชิงคุณภาพ **“ระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต” (Corruption Risk Management Systems : CRMS)** และประยุกต์ใช้ ISO 37001 (Anti-Bribery Management Systems : ABMS) ระบบการจัดการการต่อต้านการให้และรับสินบน

ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 และได้มีการปรับปรุงเกณฑ์ดังกล่าวในการจัดทำโครงการ “พัฒนาเพื่อวางระบบการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 โดยมีจุดมุ่งหวังให้สำนักงาน ป.ป.ท. ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนระบบการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ ได้มีเครื่องมือ แนวทาง และเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริตเชิงคุณภาพสำหรับหน่วยงานภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทการบริหารราชการในยุคปัจจุบัน รวมทั้งได้มีการพัฒนาระบบรายงานการประเมินความเสี่ยงการทุจริต อิเล็กทรอนิกส์ “ระบบการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐ” **Corruption Risk Assessment (CRA)** สำหรับรวบรวม ประมวลผลข้อมูลมาตรการ ผลการดำเนินการในการกำหนดมาตรการ แนวทางในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่มีประสิทธิภาพ เป็นรูปธรรมชัดเจน

หากการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของทุกหน่วยงานภาครัฐ มีประสิทธิภาพที่ดี จะส่งผลให้ปัญหาการทุจริตลดลง ลดความสูญเสียทางงบประมาณที่เกิดขึ้นกับระบบเศรษฐกิจของประเทศ ประเทศสามารถมีงบประมาณไปพัฒนา สร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชน ลดต้นทุนในการดำเนินคดี สร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุนชาวต่างชาติ เสริมสร้างภาพลักษณ์ของประเทศ และยกระดับดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) เนื่องจากคะแนน CPI นั้น เป็นการสะท้อนภาพลักษณ์การทุจริตของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกที่เราไม่สามารถ

ปฏิเสธได้ เพราะคะแนนดัชนี CPI เป็นหนึ่งในเครื่องมือที่กลุ่มนักลงทุนใช้ประเมินความน่าสนใจในการลงทุนของแต่ละประเทศ โดยมองว่าการทุจริตเป็นหนึ่งในปัจจัยที่เป็นต้นทุนหรือเป็นความเสี่ยงในการเข้ามาประกอบธุรกิจ หากประเทศใดมีคะแนนดัชนี CPI ที่สูงย่อมสะท้อนถึงภาพลักษณ์ของประเทศที่ดีและสร้างความเชื่อมั่น ดึงดูดให้กับนักลงทุนจากต่างประเทศเข้ามาลงทุนเพิ่มขึ้นอีกด้วย

(2) วัตถุประสงค์หลักของการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

1. เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐสามารถประเมินความเสี่ยงการทุจริตที่อาจจะเกิดขึ้นจากการดำเนินงานได้
2. เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐสามารถกำหนดมาตรการในการควบคุม ป้องกัน สกัดกั้น ลดและปิดโอกาสการทุจริต ที่อาจจะเกิดขึ้นจากการดำเนินงานได้
3. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐและภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร
4. เพื่อให้ประชาชน นักลงทุน และชาวต่างชาติ มีความเชื่อมั่นต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ
5. เพื่อยกระดับค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ของประเทศไทยให้สูงขึ้น

(3) ประเภทของการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการอนุมัติ อนุญาต เป็นการให้บริการด้านการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการให้พิจารณา อนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 หรือตามระเบียบ/ข้อบังคับของหน่วยงาน

2. ด้านการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ โดยเป็นอำนาจที่ได้ มาจากการดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง หรือจากการปฏิบัติหน้าที่โดยกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่มีการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติในทางมิชอบ

3. ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ เป็นโครงการที่ได้รับการจัดสรร งบประมาณในปีที่ทำการประเมินของทุกประเภทงบประมาณ ได้แก่ งบดำเนินงาน งบลงทุน งบรายจ่ายอื่น งบเงินอุดหนุน หรือเงินที่ได้รับการสนับสนุนจาก หน่วยงานอื่น งบกลาง เงินนอกงบประมาณ และโครงการที่จ่ายขาดจากเงินสะสม ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(4) วิธีการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มีขั้นตอนหลัก 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การคัดเลือกกระบวนการ หรือโครงการที่มีความเสี่ยง การทุจริต หน่วยงานจะต้องค้นหากระบวนการซึ่งเป็นการปฏิบัติงานหลักของหน่วยงาน ที่มีความเสี่ยงการทุจริต การค้นหาความเสี่ยงการทุจริตอาจค้นหาจากความเสี่ยง ที่เคยเกิด หรือคาดว่าจะเกิดซ้ำสูง มีประวัติอยู่แล้ว (Known Factor) และไม่ เคยเกิดหรือไม่ประวัติมาก่อน แต่มีความเสี่ยงจากการพยากรณ์ในอนาคต ว่ามีโอกาสเกิด (Unknown Factor)

2. การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต เป็นขั้นตอน

ที่หน่วยงานนำกระบวนการงานที่ถูกคัดเลือกมาระบุรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงานในกระบวนการนั้น และทำการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตในแต่ละขั้นตอน โดยการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตให้อธิบายรายละเอียดเหตุการณ์ที่มีโอกาสเกิดความเสี่ยงการทุจริตว่ามีรูปแบบพฤติการณ์การทุจริตในแต่ละขั้นตอนการดำเนินงานของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมินให้ละเอียดและชัดเจนมากที่สุดว่าใครทำอะไรอย่างไรเพื่ออะไร โดยเฉพาะรายละเอียดในส่วนที่เจ้าหน้าที่รัฐเข้าไปมีพฤติกรรมทุจริตอย่างไร โดยผู้ปฏิบัติงานหรือรับผิดชอบกระบวนการหรือโครงการ (Risk Owners) และตัวแทนของหน่วยงาน อาจมีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกด้วยก็ได้

3. การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

หน่วยงานต้องกำหนดเกณฑ์สำหรับใช้ในการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมินตามความเหมาะสม โดยพิจารณาจาก 2 ปัจจัย คือ ด้านโอกาส (Likelihood) และด้านผลกระทบ (Impact) และการให้คะแนนทั้ง 2 ปัจจัย รายละเอียด ดังนี้

โอกาสที่จะเกิด (Likelihood) พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ ความเสี่ยงในช่วงเวลาหนึ่ง ในรูปของความถี่หรือความน่าจะเป็นที่จะเกิดเหตุการณ์นั้น ๆ

ผลกระทบ (Impact) การวัดความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้น จากความเสี่ยงนั้น โดยสามารถแบ่งเป็นผลกระทบทางด้านการเงิน และผลกระทบที่ไม่ใช่การเงิน

4. การประเมินระดับความรุนแรงของความเสียหาย

การทูลิจิต หลังจากหน่วยงานระบุประเด็นความเสี่ยงการทูลิจิตในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการแล้ว หน่วยงานต้องให้คะแนนความเสี่ยงการทูลิจิตในแต่ละขั้นตอนของการดำเนินงาน โดยการให้คะแนนพิจารณาจากขั้นตอนการดำเนินงานจาก 2 ปัจจัย คือ โอกาสเกิด (Likelihood) และผลกระทบ (Impact) จะได้ระดับความรุนแรงของความเสียหายการทูลิจิต (Risk Score) ว่าอยู่ในระดับสูงมาก สูง ปานกลาง หรือต่ำ ตามเกณฑ์ที่หน่วยงานได้กำหนดไว้ โดยตารางการระบุประเด็นความเสี่ยงการทูลิจิต การให้คะแนนความเสี่ยงการทูลิจิตและระดับความรุนแรงของความเสียหายการทูลิจิต

ระดับความรุนแรงของความเสียหายการทูลิจิต (Risk Score)					
โอกาส (Likelihood)	ผลกระทบ (Impact)				
	1	2	3	4	5
5	ปานกลาง (5x1=5)	สูง (5x2=10)	สูงมาก (5x3=15)	สูงมาก (5x4=20)	สูงมาก (5x5=25)
4	ต่ำ (4x1=4)	ปานกลาง (4x2=8)	สูง (4x3=12)	สูงมาก (4x4=16)	สูงมาก (4x5=20)
3	ต่ำ (3x1=3)	ปานกลาง (3x2=6)	ปานกลาง (3x3=9)	สูง (3x4=12)	สูงมาก (3x5=15)
2	ต่ำ (2x1=2)	ต่ำ (2x2=4)	ปานกลาง (2x3=6)	ปานกลาง (2x4=8)	สูง (2x5=10)
1	ต่ำ (1x1=1)	ต่ำ (1x2=2)	ต่ำ (1x3=3)	ต่ำ (1x4=4)	ปานกลาง (1x5=5)

5. การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการหมายถึง วิธีการหรือแนวทางที่กำหนดขึ้นเพื่อควบคุมหรือลดโอกาสความเสี่ยงการทุจริต โดยความเสี่ยงการทุจริตที่อยู่ในโซนสีแดง (Red Zone) จะถูกเลือกมาทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตเป็นลำดับแรก ส่วนลำดับความเสี่ยงที่อยู่ในโซนสีส้ม สีเหลือง จะถูกเลือกในลำดับต่อมา มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตอาจมีหลากหลายวิธีการ หน่วยงานควรทำการคัดเลือกวิธีที่ดีที่สุด และประเมินความคุ้มค่าและเหมาะสมกับระดับความเสี่ยงการทุจริตที่ได้จากการประเมินมาประกอบด้วย

ตัวอย่างการจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

(1) การควบคุมการปฏิบัติงาน (Operational Control) เช่น

- จัดให้มีสิ่งอ้างอิง (Documentation) ในการปฏิบัติงาน เช่น การบันทึกภาพ เสียง ฯลฯ
- การใช้เอกสาร การรับรองตนเองเพื่อควบคุมในขั้นตอนที่ไม่สามารถตรวจสอบได้ หรือตรวจสอบได้ยาก หรือไม่สามารถพิสูจน์ได้
- การแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบการตรวจสอบ ตรวจสอบงาน
- การกระทบข้อมูลอย่างน้อย 2 แหล่งข้อมูลให้ตรงกัน
- การตรวจนับทางกายภาพจริง (ไม่ตรวจเพียงเอกสารอย่างเดียว)
- การใช้ระบบเทคโนโลยีมาสนับสนุนการให้บริการ เพื่อลดการเผชิญหน้า
- เปลี่ยน/ปรับกระบวนการ (Process)
- ลดขั้นตอน ลดดุลยพินิจ

(2) การเปิดเผยข้อมูลผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงและนำไปใช้ได้

(3) การจัดทำแนวปฏิบัติที่ดี เพื่อเป็นมาตรการควบคุมความเสี่ยง การเรียกรับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าเพื่อตนเอง หรือผู้อื่นหรือผลประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ เช่น ไม่รับสินบน สินน้ำใจและไม่เรียกร้อง ผลประโยชน์ รวมถึงการก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวมของหน่วยงาน

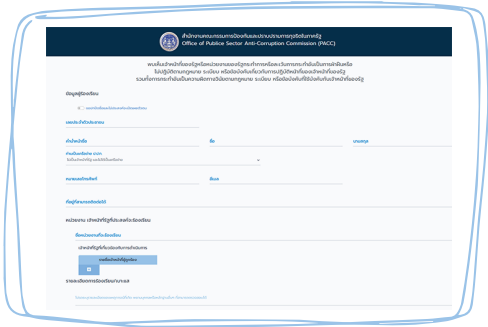
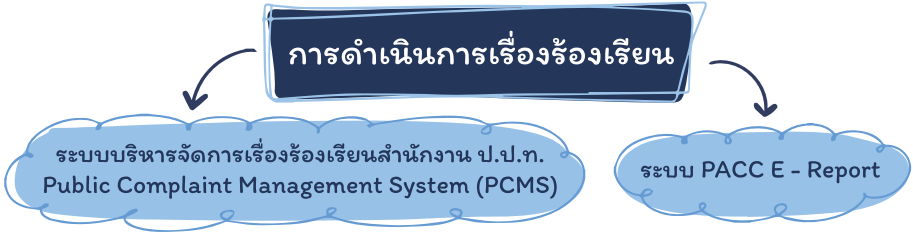
(4) การควบคุม การตรวจสอบ (Monitoring Control) ออกแบบ ระบบตรวจเฝ้าระวัง (Monitoring system) วงรอบการติดตามผลและ/หรือ รอบการสุ่มตรวจสอบ ตรวจสอบอะไร ใครเป็นผู้ตรวจ เป็นระยะตั้งแต่เริ่มจนถึงสุด โครงการ/การตรวจแบบไม่แจ้งล่วงหน้า (Surprise check) หรือการวางระบบ ในการตรวจสอบถ่วงดุล (Check and Balance) การแบ่งแยกหน้าที่เพื่อลด ช่องทางในการเกิดการทุจริต

5

**การดำเนินการเกี่ยวกับ
เรื่องร้องเรียนและช่องทาง
การแจ้งเบาะแสการทุจริต
และประพฤติมิชอบ**

5.1 การดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน ของสำนักงาน ป.ป.ท. (กองบริหารคดี, 2569)

รวดเร็ว

“**รับเรื่อง**”

รับเรื่องร้องเรียนตามช่องทางรับเรื่องร้องเรียนของสำนักงาน ป.ป.ท.

โปร่งใส

“**มอบหมาย**”

ส่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

ตรวจสอบได้

“**ติดตาม**”

กำกับติดตามผลการดำเนินการเรื่องร้องเรียนของสำนักงาน ป.ป.ท. ให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว

ส่งเรื่องร้องเรียนผ่านระบบ สามารถดำเนินการภายในทันที (1 วัน)
เรื่องร้องเรียนจะถูกจัดเก็บเป็นไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ และส่งผ่านระบบฯ

5.2 ช่องทางการแจ้งเบาะแสและรับเรื่องร้องเรียน ของสำนักงาน ป.ป.ท.

พบเห็นเจ้าหน้าที่รัฐประพฤติมิชอบ หรือหน่วยงานใดมีวิธีปฏิบัติ
ให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชน และอาจมีลักษณะส่อไปในทางทุจริต
ในภาครัฐ สามารถร้องเรียนตามช่องทางต่าง ๆ ของสำนักงาน ป.ป.ท. ดังนี้

ช่องทางรับเรื่องร้องเรียนของสำนักงาน ป.ป.ท.

ส่วนกลาง

ส่วนภูมิภาค
(ปปท. เขต 1-9)

1. สายด่วน 1206
2. เดินทางด้วยตนเอง (walk-in)
3. จดหมาย
4. www.pacc.go.th
5. mail@pacc.go.th
6. ศูนย์รับเรื่องร้องเรียน
สำหรับนักลงทุนชาวต่างชาติ
Investorcenter@pacc.go.th
7. ระบบรับแจ้งข้อมูลการเข้ารับบริการภาครัฐ
จากประชาชนผู้เข้ารับบริการ (Feedback)

1. เดินทางด้วยตนเอง (walk-in)
2. จดหมาย
3. โทรศัพท์

ศูนย์ปฏิบัติการส่งเสริมรวมภักบาท ต่อต้านการทุจริต

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
ในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.)

เลขที่ 99 หมู่ 4 อาคารซอฟต์แวร์ปาร์ค ชั้น 31 ถนนแจ้งวัฒนะ
ตำบลคลองเกลือ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120

โทร. 02 502 6670 - 80 ต่อ 1406, 1407

โทรสาร 02 502 6132

Website : www.pacc.go.th สายด่วน 1206

ปปท. เขต 1

Ayutthaya

เลขที่ 22/25 ถนนนเรศวร ตำบลประตู่ชัย

อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000

โทร. 035 323 366 - 9 โทรสาร 035 323 370

**พื้นที่ในความรับผิดชอบ พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง
สระบุรี ปทุมธานี นนทบุรี สมุทรปราการ ชัยนาท**

ปปท. เขต 2

Chonburi

เลขที่ 348 หมู่ที่ 1 ตำบลหนองไม้แดง

อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี 20000

โทร. 033 004 537 - 8 โทรสาร 033 136 133

**พื้นที่ในความรับผิดชอบ ชลบุรี จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ตราด นครนายก
ปราจีนบุรี สระแก้ว ระยอง**

ปปท. เขต 3

Nakhon Ratchasima

เลขที่ 118 หมู่ที่ 10 ถนนมิตรภาพ ตำบลโคกกรวด

อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา 30000

โทร. 044 465 054, 044 465 383 และ 045 251 550

โทรสาร 044 465 053

**พื้นที่ในความรับผิดชอบ นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ
อุบลราชธานี อำนาจเจริญ ยโสธร**

ปปท. เขต 4

Khonkaen

เลขที่ 4/3 อาคารปรีณัฐ ออฟฟิศเพิล็กซ์ ถนนหน้าเมือง
ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40000
โทร. 043 239 092 - 3 โทรสาร 043 239 094

**พื้นที่ในความรับผิดชอบ ขอนแก่น อุดรธานี หนองคาย เลย สกลนคร
มุกดาหาร มหาสารคาม ร้อยเอ็ด หนองบัวลำภู กาฬสินธุ์ บึงกาฬ
นครพนม**

ปปท. เขต 5

Chiangmai

เลขที่ 99/5 ศูนย์ราชการจังหวัดเชียงใหม่ ถนนโชตนา
ตำบลช้างเผือก อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ 50300
โทร. 053 112 802 โทรสาร 053 112 807

**พื้นที่ความรับผิดชอบ เชียงใหม่ ลำปาง แม่ฮ่องสอน เชียงราย พะเยา
น่าน ลำพูน แพร่**

ปปท. เขต 6

Phitsanulok

เลขที่ 723/13 - 17 ถนนพิชัยสงคราม ตำบลในเมือง
อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก 65000
โทร. 055 304 117 โทรสาร 055 304 118

**พื้นที่ความรับผิดชอบ พิษณุโลก สุโขทัย อุตรดิตถ์ ตาก กำแพงเพชร
พิจิตร เพชรบูรณ์ นครสวรรค์ อุทัยธานี**

ปปท. เขต 7

Nakhon Pathom

เลขที่ 445/2 ถนนเทศบาล ตำบลพระประโทน

อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม 73000

โทร. 034 272 338 - 41 โทรสาร 034 272 340

**พื้นที่ความรับผิดชอบ นครปฐม ราชบุรี สุพรรณบุรี กาญจนบุรี เพชรบุรี
ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม**

ปปท. เขต 8

Suratthani

เลขที่ 91/1 หมู่ 1 อาคาร พี.ซี. ทาวเวอร์ ชั้น 2

ถนนกาญจนาภิเษก ตำบลบางกุ้ง อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี

จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84000

โทร. 077 206 185 - 6 โทรสาร 077 206 184

**พื้นที่ความรับผิดชอบ สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ชุมพร ระนอง กระบี่
พังงา ภูเก็ต**

ปปท. เขต 9

Songkhla

เลขที่ 777 หมู่ 1 ถนนเลี้ยวเมือง (สายเอเชีย)

ตำบลควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110

โทร. 074 552 027 - 8

พื้นที่ความรับผิดชอบ สงขลา ตรัง พัทลุง สตูล ปัตตานี ยะลา นราธิวาส

บรรณานุกรม

กองบริหารคดี. (2569). **การดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนของสำนักงาน ป.ป.ท.**

นนทบุรี: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
ในภาครัฐ.

กองบริหารความเสี่ยงและสกัดกั้นการทุจริตในภาครัฐ. (2569). **การประเมิน**

ความเสี่ยงการทุจริต (Corruption Risk Assessment). นนทบุรี:

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ.

กองป้องกันการทุจริตในภาครัฐ. (2562). **คู่มือแนวทางการดำเนินการรณรงค์**

ต่อต้านการทุจริตตามมาตรา 63 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พ.ศ. 2560. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี: สำนักงานคณะกรรมการป้องกัน

และปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ.

กองอำนวยการต่อต้านการทุจริต. (2569). **แนวทางการคุ้มครองพยาน**

ของสำนักงาน ป.ป.ท. นนทบุรี: สำนักงานคณะกรรมการป้องกัน

และปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2547). **กลเม็ดเด็ดพิทคอร์รัปชั่น.** กรุงเทพฯ:

ซัคเซสมิเดีย.

บรรณานุกรม (ต่อ)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2568). **รายงานการประเมินความเสี่ยงการทุจริต**

ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568.

สืบค้นเมื่อ 26 มีนาคม 2569, จาก

https://transparency.chula.ac.th/storage/files/o23_o24_2568.pdf

ณภัทร เตโซและคณะ. (2560). **แนวทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริต**

ในส่วราชการไทย. สืบค้นเมื่อ 24 สิงหาคม 2560, จาก

http://www.nacc.go.th/download/article_2010012618442.pdf.

พีระพงษ์ เตชะทัตตานนท์. (บ.ก.). (2560). **สมการคอร์รัปชัน แก่โจทย์ บวก ลบ**

คุณ หาย ในสังคมไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการ
พัฒนาประเทศไทย (TDRI).

องค์การคลังสินค้า. (2565). **หลักธรรมาภิบาล (GOOD GOVERNANCE)**

6 ประการ. สืบค้นเมื่อ 24 สิงหาคม 2560, จาก

[https://www.pwo.co.th/pwo/assets/uploads/department
/document/20220530_85896.pdf](https://www.pwo.co.th/pwo/assets/uploads/department/document/20220530_85896.pdf)

อุษณา ภัทรมนตรี. (2552). **การตรวจสอบและการควบคุมภายในแนวคิด**

และกรณีศึกษา. กรุงเทพฯ: จามจูรีโปรดักส์.

PACC E-Learning

"แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและความโปร่งใส"

เรียนได้ทุกที่
ตลอด 24 ชม.

ใช้งานง่าย
ได้ทุกอุปกรณ์

หลักสูตรครอบคลุม
เหมาะสำหรับทุกคน

เรียนฟรี
มี E-CERTIFICATE

1. หลักสูตรอบรม
เครือข่ายภาคประชาสังคม
ในการป้องกันการทุจริต
กลุ่มเป้าหมาย : ภาคประชาชน

2. หลักสูตรเสริมสร้าง
ธรรมาภิบาลต่อต้านการทุจริต
กลุ่มเป้าหมาย : เจ้าหน้าที่รัฐ

3. หลักสูตรบรรษัทภิบาล
ต่อต้านการทุจริต
กลุ่มเป้าหมาย : ภาคเอกชน

4. หลักสูตรบูรณาการ
ต่อต้านการทุจริต
กลุ่มเป้าหมาย : เด็กและเยาวชน

สำนักงาน ป.ป.ท.

สายด่วน 1206

99 หมู่ 4 อาคารซอฟต์แวร์ปาร์ค

ถนนแจ้งวัฒนะ ตำบลคลองเกลือ

อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120

ร้องเรียน/แจ้งเบาะแส : mail@pacc.go.th

ธรรมาภิบาล โล่ป้องกันการทุจริต

Governance Shield

สำนักงาน ป.ป.ก.

สายด่วน 1206

www.pacc.go.th